ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4496 — 1/14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 — ՈՒՐԲԱԹ — 22 ՇԱՊԱՆ 1318 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4496

درعلیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայոց եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրանկ
» » »	վեցամսեայ	20	»
Դրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի, դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:		115	

Ձեռագիր գրքատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերադրուի:

Տեղափոխութեան համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆԻ՞Ս ԹԷ ԿՐՕՆԱԿԱՆԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

Մեր մէջ կան դէպքեր որ աշխարհական դատաստանի ներքեւ են. և կան որ կրօնական դատաստանի կ'ենթարկուին: Համառօտ քննութիւն մը յատակ կերպով ի վեր կը հանէ թէ երկուքէն ո՞րը աւելի գործ կը տեսնէ: Իսկ թէ որո՞ւն ըրածը գովելի է, ընթերցողին կը մնայ դատել:

Ձիշտ տասնըհինգ օր առաջ Արեւելքի հրատարակեց Մարգուանէն թղթակցութիւն մը որ քստմնելացուցիչ մանրամասնութեամբ կը նկարագրէր տեղւոյն Ակիբոմոս քահանային եղեռնական մէկ փորձը որի մը վրայ: Լսեցի՛ք այնուհետեւ թէ այս տասնըհինգ օրերուն մէջ կրօնական դատաստանը շարժման նշան մը տուած ըլլայ այդ զարհուրելի արարքին դէմ որ փրր ի հայէլլոլ կը պատկերացնէ Իզմիրի եբրէմի տիրապետակ Ցէրքինի հրէշային ընթացքը, որ եբրէմն տնչալի աղմուկ հանեց: Լսեցի՛ք թէ այդքան սոսկալի գայթակղութեան մը ենթակայ քահանային նկատմամբ կրօնական ատեանէն քննութիւն մը հրամայուած ըլլայ, որուն հետեւանքը անարկայաբար դատապարտութիւնը պիտի ըլլար ամբաստանեալին.—եթէ չեմ սխալիր, այսպիսի բան մը եղած չէ ցարդ, անշուշտ սա երկու պատճառներէն մէկին համար. 1º կամ այն է որ կրօնական պատանեալ մարմինը չի հաւատար թէ քահանայ մը—ըլլայ նոյն իսկ Ակիբոմոս—կրնայ այդքան սարսռեցուցիչ զեղծում մը գործել. հետեւաբար կարեւորութիւն չի տար եղած ամբաստանութեան, և 2º կամ այն է որ քննութեան արդիւնքը ամբաստանեալին ոճրալից ընթացքը հաստատելէ տարբեր վախճանի մը յանգիլը գուշակուելով աւելորդ դատուած է կարեւորութիւն տալ, զի հակառակ պարագային՝ դատապարտել պէտք պիտի ըլլար: Եւ ահա հոդ է որ կրօնական դատաստանին բնութիւնը երեւան կ'ելլէ:

Իսկ անդին օրինակի համար եթէ երբեք լսուի որ աշխարհական դատաստանէն ենթարկուելիք արարք մը տեղի ունեցած ըլլայ, զոր օրինակ ուսուցչին մէկը աշակերտ մը ծեծած ըլլայ, չենք տեսներ ամէն անգամ թէ ինչպէս Հռոնկա մարմինը որ միայն աշխարհականներէ կազմուած է,—իբր օրինակ առնենք Ուսումնասիրողը,— հետամուտ կըլլայ, քննութիւն կը բանայ, դատ կը տեսնէ և վճիռն ալ տալով, կը գործադրէ, երբ արարքը հաստատուի. թարմ և պայծառ ապացոյց կ'ուզէ՛ք, ահա Գասըմ փաշայի նախորդ ուսուցչին պարագան, որուն ամբաստանուիլը, դատուիլը և պատժուիլը մէկ եղաւ:

Ի՞նչ է այս տարբերութիւնը որ կայ աշխարհական ու կրօնական դատաստանին մէջեւ: Վերջինը անո՞ր համար արդեօք գթոտ է վասն զի կրօնականներու առաջին պարտականութիւնը ներողութիւնն է: Բայց այդ ներողամտութիւնը սահմանափակուած է միայն կրօնականներո՞ւ հանդէպ: Այլ միթէ հազար «հրահանգներ»է աւելի գործնական արդիւնք չունենա՞ր միայն մէկ դատապարտութիւն: Ի՞նչ օգուտ կ'ընեն «հրահանգները» եթէ պատժական գործադրութիւն չպիտի ըլլայ ի հարկին: Եւ Ակիբոմոս քահանայի պարագային աւելի դեռ ի՞նչ ծանրացուցիչ հարկ կրնայ ըլլալ:

Զանց կ'ընենք յիշել նմանօրինակ դեռ շատ բաղմաթիւ պարագաներ ալ որ կրօնական դատաստանի չափազանց ներողամիտ ոգին կը հաստատեն. ինչպէս և աւելորդ կը համարինք յիշատակել աշխարհական դատաստանին անկէ ունեցած զգալի տարբերութեան ուրիշ օրինակները, ինչպէս թաղական խորհուրդներու, որ նոյնպէս միայն աշխարհականներէ կը բաղկանան, զանազան գործառնութիւնները իրենց ստորագրեալ պաշտօնէից նկատմամբ, միայն կարեւոր կը դատենք չեշտել յատկապէս թէ քանի որ կրօնական դատաստանը իր հաստատիչ դրոշմն ու անայլայլ գոյնը ունի, խսլաս աւելորդ աշխատութիւններ են եկեղեցական բարեկարգութեան քանի մը կամ բազում հրահանգներու պատրաստութիւններ և հրապարակ հանելու գործողութիւնները, թող թէ անոնցմէ առաջ եկած վիճաբանութիւնները: Պատժական խիստ տնօրինութիւն մը արդարապէս գործադրուած՝ շատ աւելի գործ չի՛ տեսներ քան թէ կանոններու բազմաթիւ յօդուածներ, որոնք մեռեալ տառ մնալու կոչուած են:

ՅՈՒՍՈՒՆ.

ԺԱՄԱՆԱՑ

Ա.

Ասկէ առաջ այս սիւնակներուն մէջ երեւցած մեր գրական յօդուածներուն մէջ ալ առիթ մը ըսած էինք թէ արաբ. ինչ ինչ բառեր հակառակ իրենց բուն իմաստին օսմաներէնի մէջ տարբեր առումներով կը գործածուին. չկարծուի թէ միայն օսմաներէնի մէջ այսպէս է, պարսիկներն ալ իսկ մը արաբ. բառեր այդ կերպով գործածեր են ու մինչեւ հիմա ալ կը գործածեն. օրինակի համար,

«ԹԱՐԱՀ.»

Ասիկա արաբերէնի մէջ կը նշանակէ «մէկը բռնադատել իրեն անհաճոյ երեւցած բան մը ընել», մինչդեռ պարսիկները նոյն նշանակութեամբ յաճախ տեղ կը գործածեն նաեւ զլուելի զսեղ առումով. օր. «հէր չի կիսէյտ տէր հագի մա ճայի հիշ իթքառ՝ նիսթ»: (Հաֆիզ Շիրազի) «Մեր մասին ի՛նչ որ ըսէ՝ բնաւ զզուելու(*) տեղի չկայ»: Մինչդեռ արաբերէնի մէջ այս նշանակութեամբ յաճախ իսքիրահ, զոր պարսիկներն ալ կը գործածեն: Թուրքերն ալ պարսկական հետեւողութեամբ իբրահը թէ՛ բռնադատել թէ զզուելի զսեղ առումով կը գործածեն, ինչպէս գիտենք արդէն:

Թէեւ իթալ ձեւը արաբերէնի մէջ զսեղ նշանակութիւնն ալ կը պարունակէ, ինչպէս կը տեսնուի իպլալ կծել գտնել, բնաւ գովելի գտնել բառերուն մէջ, բայց իբրահը այդ իմաստով գործածուած չէ արաբերէնի մէջ:

«ԻՊԶԱԼ.»

Ասիկա պէզլի իթալ ձեւն է և օգտագործուելու նշանակութեամբ կը գործածուի, սակայն օսմանցիները չենք ասիկա. արաբերէնի մէջ պէզլը իթալ ձեւի վրայ քաշուած չէ, ուստի ոմանք կ'առաջարկեն իպզալը վարել. մենք այս բառը խիստ ճաշակաւոր կը գտնենք և վարելու փափաքը անտեղի կը նկատենք: Կարծեմ, կիրթ ճաշակ ունեցողները լաւագոյն պիտի համարին իպզալ պուլյուրմագ ըսել, քան թէ պեզլ պուլյուրմագ. արդէն ասիկա օսմ. գրականութեան մէջ շատոնց մտած ու տեղաւորուած է և նշանաւոր գրագէտներու կողմէ ալ գործածուած: օր.

«Իպզալի մէսա՛իսէ գուսուր իլմէմ քի օլմուշ»

«Վապէսթէ պու ալէմտէ սիւքունուն հարէքեթէ»

«Մէվթա եարաշըը վար իսէ բահաթ տէօ չէյինտէ»

«Իգտամիւ թէկմիլ կէրէք էրզապի հաեաթէ»:

(*) Մեկնիչներն ալ այսպէս կ'ընդունին:

«ԽՕՃԱ, ԽՕՃԱԷ»

Պարս. բառ մըն է որ հիմա ժողովրդական բարբառի մէջ ուսուցիչ, դաստուռ առումով կը գործածուի:

Ասոր բուն նշանակութիւնն է «տէր» և «պարոն», հէյեճսի, աղա, իբր պեհսէի հականիշը: Ասիկա պարսկերէնի մէջ իշխան, մեծամեծ, հարուստ վարպետ ևն. առումներով ալ կը գործածուի. այս մասին մեզի վկայ կրնան ըլլալ ի մէջ այլոց Հաֆիզի Շիրազին և Սաադին որոնք խօճա բառը այդ առումներով ալ գործածեր են:

Իբր պեհսէի հականիշ գործածուելուն օրինակ Սաադին «Մէնիւթիւ հէր տիւխանէթաշանիմ», ես ու դուն երկուքնիս ալ մէկ տիրոջ ծառաներ ենք: Նաեւ՝ խաթիմ աղայի այսինքն ներքինապետին կ'ըսեն խանեխեբա: Պարզապէս «տէր» կամ «պարոն» նշանակելուն օրինակ դարձեալ Սա՛տին.

«Կիւֆթէ մէ՛յ խանէ կէր թիւ պէտ պաթթի»

«Մէրտիւմի նիք՝ պէտթ՛բա չի կիւնահ», թարգմանութիւնն է՝ «Պարո՛ն, ըսի, եթէ դուն դժբաղդ ես, բարեբաղդ մարդը ի՞նչ յանցանք ունի»:

Սա՛տին իր հետեւեալ ոտանաւորին մէջ իր անձին նկատմամբ ակնարկութիւն կ'ընէ խօճա բառով.

«Էսմը՝ պէրիէսթիւ ափիթապի թէմուզ»

«Էնտէքի մանէէ խանէ զըրրէ հէնուզ»:

կեանքը ձիւնի կը նմանի, զոր Ցուլիսի տօթը հալեցնելով քիչ բան մը թոզած է, մինչդեռ խօճան դեռ կեանքին կը վստահի:

Օսմ. գրականութեան մէջ ալ ուսուցչական դասակարգի շղթայանող ո և է անձի համար իսկ իբր տիտղոս գործածուած է, ինչպէս կը հաստատեն ի մէջ այլոց հետեւեալ ոտանաւորի հատուածները.

«Սանմա՛ է՛յ խանեմ քի սէնէնէ զէրիւ սիմ իսթէրլէր»,

«Է՛յ էֆէնտի՝ ըսել՝ բանիս զգուելու»

«Ամէնէի իլհամի Խիւտավէնտի ճիհան տրը»:

Ասկէ բաւական տարիներ առաջ նոյն իսկ ժողովրդական բարբառի մէջ հէյեճսի, աղա իմաստով խօճա կը գործածուէր.

«Խոճա Մարտիրոս, խօճա Մկրտիչ սլ կ'ըսէին վոխտակ ըսելու Մարտիրոս էֆէնտի և Մկրտիչ էֆէնտի կամ աղա:

Արաբներն ալ մինչեւ հիմա իբր աշխարհականներու յատուկ տիտղոս մը՝ հավակա կը գործածեն, որ խանեի արբաբացածն է: Մինչդեռ չատերս կը կարծենք թէ խօճա ըսելով կը հասկցուի ուսուցիչ, դաստուռ միայն:

«ԻԹԱՀԱՄ»

Ասիկա արաբերէնի մէջ երկու նշանակութիւն ունի, Ա. ամբաստանել, Բ. Թիհամ քաղաքը երթալ, օրինակ.

Հազա վէ ուգսիմ(իւ) սիլէթի

Եկսրի իլէյհէլ միւթիհմիւ (Հաֆիզի):

Երգում կ'ընեմ այն տեղին վրայ ուր կ'այցելէ Թիհամէ գացողը:

Միւթիհմ Թիհամի երթալ իմաստով իբհամի ընդ. ներկան է. սակայն ինչպէս յայտնի է, օսմաներէնի մէջ առաջին նշանակութեամբ միայն կը գործածուի:

Իսկ ասոր ներկայ և անց. ընդունելութիւնը իհթի՛ալ ձեւով իբրահամէ գործածուած է թէ արաբերէնի և թէ օսմաներէնի մէջ: Իբրահամը ամբաստանել և ամբաստանուիլ միանգամայն նշանակելուն համար՝ ամբաստանուող իմաստով միւթեհիմ և ամբաստանեալ իմաստով միւթեհեմ երկուքն ալ գործածուած են: Սրբաբերէնէ օրինակ մը.

«Վէ Ֆիկ եէմինի՝ ալա մա էնթէ վա՛ըսիւհիւ»

«Մա տէլէ էննէքէ Ֆիկ մի՛ատի միւթէէհիմ»

Քու խոստացած բ՝նիդ համար ըրած երդումդ կ'ապացուցանէ թէ դուն այդ խոստումիդ մէջ կասկածելի ես:

Նաև Սուլթան Սէլիմ առաջինն ալ իր պարսկերէն տիվանին մէջ էեմի հետ գաֆիեէ ընելով միւթեհեմ կարդացեր է:

Արդի օսմ. նոր գրագէտներէն ոմանք միւթեհեմ ալ կ'արտասանեն, որ սովորականին հակառակ ըլլալով անտեղի է:

«ՍԷՐԽՈՇ.

Ասիկա պարս. բառ մըն է որ այդ լեզուի մէջ գինիով զուարթացած մարդու համար կ'ըսուի: Իսկ բառին բուն նշանակութեամբ գինովին կ'ըսեն մէսք, ինչպէս կը հասկցուի Խիւրէվ պարսիկ բանաստեղծին հետեւեալ հատուածէն.

«Խօշ ան չէպկա քի վիշէշ պուտէմի կէհ մէսթ՝ կէհ սէրխոշ»

«Ձիհանէմ մի չէվէտ թարիք՝ չիւն եատ արէմ ան չէպկա»:

Ի՞նչ հաճելի էին այն գիշերները ուր անոր քով կը գտնուէի մերթ գինով և մերթ գինիով զուարթացած. աշխարհս մութ կ'երեւայ ինծի երբ կը յիշեմ այն գիշերները:

Հաֆիզի շիրազի հետեւեալ տողը աւելի կը ճշդէ սերխոշ բառին նշանակութիւնը.

«Գատէհի տէր քէշիւ սէրխոշ պէթէմաշա սլիխրամ», թարգմանութիւնն է՝ գաւաթ մը խմէ՝ և զուարթացած՝ դիտելու ե՛լ: Առաջին օրինակին մէջ մէսք և սերխոշ բառերուն տարբեր բաներ ըլլալը արդէն հասկցուեցաւ, երկրորդը աւելի եւս կը հաստատէ սերխոշին «գինիով զուարթացած» նշանակելը, քանի որ գաւաթ մը գինիի վրայ է խօսքը:

Իսկ օսմաներէնի ժողովրդական բարբառին մէջ սերխոշի առումը ամենուն ծանօթ է արդէն, գրական լեզուի մէջ ալ միեւնոյն առումով գործածուած է, ինչպէս կը տեսնուի Ցիւզուլիի հետագայ հատուածին մէջ.

«Մէյի աշգընլա սէրմէսթ օլմուշդուր հլտէն նիհան գալմազ»

«Միւհալ՝ ագլ՝տրը քիմ սագլայա բաղլի նիհան սէրխոշ»:

Հոս սերմեսթն ու սերխոշը իրը համանիշ գործածեր է:

Դարձեալ ուրիշ մը Ցիւզուլիէն.

«Փէեափէյ սունմա՝ ճամի գըլմա՝ օլ սէրվի աման սէրխոշ»:

Հոս ալ եռեւէ եռեւ գաւաթներ պարպելով գինով ըլլալու իմաստով սերխոշ գործածուեր է, տեսէ՛ք ահագին տարբերութիւնը պարսկական և Թրքական առումներու մէջ:

Ս. Յ. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 4 Դեկտ. 1900

Երկաթ եւ երկաթեղէն ապրանքներ.— Լոնտոնի առեւտրական թերթերուն Սկովտիայէ զրկուած տեղեկագիրները փայլուն գոյներով չէ որ կը նկարագրեն երկաթի և երկաթեղէն ապրանքներու հրապարակներուն ներկայ վիճակը: Ցիրաւի, խնդրանքը այ՛նքան նուազած է անգլիական երկաթեղէններու համար որ Սկովտիոյ մէջ ու շրջակայքը գտնուող մէկ քանի նշանաւոր գործարանատէրեր կը խորհին այժմ փակել իրենց գործարանները: Ամերիկայի և Պէլճիքայի մէջ սակայն ճիշդ հակառակ վիճակն է որ կը տիրէ երկաթի գլխաւոր հրապարակներուն վրայ. այդ երկիրները, լեցուն քանակներով հրամաններ ա՛նքան դիզուած են որ գործարանատէրերը ահագին դժուարութեանց ենթարկուած են ապրանքներու յանձնումները խոստացուած թուականներուն կատարելու համար. պարագայ մը՝ որ ենթադրել կու տայ մեզ, շատ տրամաբանօրէն թէ՝ Անգլիոյ երկաթի արուեստագործութեան ու վաճառականութեան ներկայ աննախանձելի վիճակը արդիւնքը պէտք չէ ըլլայ ընդհանուր խնդրանքին նուազման, այլ հետեւանքը՝ Ամերիկայի, Պէլճիքայի և Գերմանիոյ կատաղի մրցման Անգլիոյ դէմ:

Ոչ միայն օտար երկիրներէ անգլիացի երկաթագործներու և պողպատագործներու գալիք ահագին քանակութիւններով հրամանները գացած տեղաւորուած են վերոյիշեալ երկիրներու հրապարակներուն վրայ, այլ նաեւ, դեռ մէկ քանի օրեր առաջ, նոյն իսկ Անգլիայէ երկաթեղէն և պողպատեղէն ապրանքներու հրամաններ որկուեցան Ամերիկա, երկաթուղիի և շոգենաւագործ ընկերութիւններու կողմէ: Աւելորդ է ըսել թէ ներկայ վիճակին բո՛ւն պատճառը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ օտար գործարանատէրերուն և մանաւանդ Եանքիներուն շատ աւելի ածած գնով ապրանքներ կարենալ արտադրելը քան անգլիացի գործարանատէրները, որոնք հակառակ գործաւորներու շաբաթականներուն վրայ ըրած վերջին զեղչերուն՝ տակաւին ինքզինքնին ի վիճակի չեն զգար մրցելու իրենց ախոյեաններուն դէմ: Հանքածուխին և ձոյլ երկաթի գիներուն անկումներն ալ միւս կողմէ կը ստիպեն վաճառականները կամ երկաթի և պողպատի խոշոր քանակ սպառող նաւաշինութեան և երկաթուղիի ընկերութիւնները սպասել իրենց պէտք ունեցած ապրանքի հրամանները տեղաւորելու համար, աւելի վար գիներ ձեռք բերելու նպատակաւ անշուշտ, ինչ որ ա՛լ աւելի կը շեշտէ Սկովտիոյ հրապարակներուն ներկայ հանդարտութիւնը:

Հիւսիսային Անգլիոյ հրապարակներուն վրայ գտնուած ձոյլ երկաթի սթօքը հոկտ. ի մէջ աւելցաւ 30,000 թոնս, իսկ նոյ. ի մէջ 50,000 թոնս: Սթօքին այս շարունակական յաւելումը անշուշտ բացարձակ նշանն է սիրող անգործութեան: Գիները ընդհանուր առմամբ թէեւ պաշտօնապէս հաստատ մնալ կը ձեւացնեն, սակայն անմիջապէս կը կակուղնան եթէ իրական գործառնութիւններ երեւան գան:

Անգլիացի երկաթագործներու ներկայ անկարողութիւնը, ընդհանուր մրցման դիմադրելու և յաղթող հանդիսանալու, կը վերագրուի գործաւորներու վճարուած բարձր չաբաթականներուն և մանաւանդ հանքածուխի գինին վերջին ահագին բարձրացումներուն: Առաջինը վտանգաւոր խնդիր մըն է զոր չատ արձարձելուն հետեւանքը կ'ըլլայ, անխուսափելի կերպով, ընդհանուր գործադուլներու երեւան գալը, որոնք արդէն թէ՛ անցեալին և թէ ներկային մէջ եղած են և կ'ըլլան շարունակ գլխաւոր հարուածներէն մէկը Անգլիոյ արուեստագործութեան առ հասարակ: Այդ գործադուլներն են որ զըլխաւորաբար կը ստիպեն օտար և ներքին յանախորդները՝ դիմել օտար հրապարակներ, իրենց պէտքերուն հայթայթման համար, և այդպէսով երբ անոնք կը տեսնեն թէ աւելի շահաւոր պայմաններ կան Անգլիայէ դուրս հրապարակներու մէջ, անշուշտ ա՛լ բոլորովին կը հեռանան Ալպիոնէն զոր մինչեւ այսօր, թերեւս միամտաբար, կարծած էին երկաթագործներու շատուածը:

Գալով հանքածուխին՝ թէեւ գիները սկսած են տեղի տալ բաւական ուժեղ կերպով և այսօր բարձրագոյն գիներէն վար են, և սակայն դարձեալ Ամերիկայի հանքածուխերէն բարձր ըլլալով անշուշտ հանքի երկաթագործը այդ տեսակէտով ալ Անգլիացիներէ աւելի նպաստաւոր դիրքի մէջ կը գտնուին:

Մեր երկաթի վաճառականներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք երկաթի և պողպատի արուեստագործութեան համազգային մրցման մէջ Ամերիկայի այս յաջողութիւններուն վրայ: Ամէնուս ծանօթ է թէ անգլիական ապրանքներէ զատ պէլճիական երկաթ ձողեր, տաքստակներ և զանազան երկաթեղէն և պողպատեղէն ապրանքներ կը վաճառեն այսօր Պոլսոյ հրապարակին վրայ, սակայն ամերիկեաններն ալ փորձուած են արդեօք:

Ա. Դ.

ԹԱՐԹԵՒԴԷՆ ՊՏՅՏՈՒԹ

(ԻՄ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՍ)

Ա.

Կիրակի իրիկուան արեւմտաքովը կը բաժնուինք Մալաթիայէն, ու եօթը օր ետքը կը հասնինք Այնթապ առանց երբեք վերուշելու կիւսուէն ու Գարատաղ լեռներու վերելքն ու վայրէջքը: Առաջին տոիթով կը ծանօթանանք Պ. Յարութիւն Մերիկեան անուն երիտասարդի մը հետ որ ազնուաբար առաջնորդողը եղաւ մեզի կարգ մը հաստատութիւններ, մասնաւորապէս Ամերիկեան Գոլէճը՝ ուրկէ այս տարի ընթացաւարտ եղած է ինքն ալ: Գոլէճին արտաքինը որ շատ փայլուն ու կարգաւորուած գտանք, իրապէս մեզի չէր կրնար գոհացնել քանի որ ներքինով աւելի կը հետաքրքրուինք. կ'այցելենք գրատունը ուր աչքի առջեւ կ'ունենանք դասական ու կրօնական գրքերու ծրարներ մինչտ հաղուագիւտ բացառութիւնովը կարգ մը բանի տեղ գրերու ալ, որոնք շատ չեն սակայն: Բոլոր ատոց կից ապակիներու շարք մը ալ հայերէն գրքերու և մէկ երկու լրագրի յատկացուած են, որոնց երեսը կը մտածեմ որ քանի՞ հայ երիտասարդ պիտի ուզէր նայիլ, քանի որ այնքան մը ետ կը մնայ հայերէնը հոն. բան մը՝ որու մասին շատեր կը գանգատէին: Ու ցաւելով լսեցինք կրօնական խորհրդութեան պատմուածքներ, ու հաւատքի անուղղակի ճշնումներ զորս կարգ մը ոչնարամիտ ուսուցիչներ սարքած են ամէն անոնց հանդէպ որոնք մայր եկեղեցին մկրտուած են սակայն: Թէպէտև այդ զզուելի կոիւը չէր որ պիտի ուղէինք այս անգամ ալ արծարծել, քանի որ այնքան տարիներէ ի վեր անոր վնասը քաշած ենք, իբր ժողովուրդ, սակայն հիմակ կը հասկնամ թէ ի՞նչ ոգիով արատաւորած կրնան ըլլալ այն քանանհինգի չափ երիտասարդները՝ որոնց յանցանքին նկատմամբ մինչեւ այսօր բան պատմուած չէ բրօֆիէսօրներու կողմէ: Բսին մեզի որ այդ տղաքը տեղւոյն վարժարաններու օրբատօրէական առաջնորդման բաղձացող են: Ու ահա թէ ինչո՞ւ պատժել ուզեց պատ. Փափազեան այդ երիտասարդները: Բողոքականութեան այդ տարօրինակ ջատագովին հոգեբանութիւնը չէր որ իր բովանդակ երանգներովը պիտի պարզէինք, քանի որ ինքը Աւետարերի մէջ ըրած հռչակումներովը չատ լաւ վեր առած է իր ամբողջ հոգին, երբ ծիծաղելիօրէն պատասխանելու կ'ելլէ Մուշեղ վարդապետ Թիւնը: Ի զուր կը փորձէր դիմադրել, խորտակել լուծը. Կրաս ակնարկով մը ու շարժուձեւով մը կը հանդարտեցնէր զայն: Գեղանի Կրաս Հօդրօր գաղանազուսպի ձիրքեր ունէր: Իր ոտքերուն առջեւ սողացող գազանը իր յաղթակներէն մէկն էր: Պիտի կրնար ուզած կողմը մղել զայն: Մինչեւ այդ պահուն Կրաս յաղթական եղած էր միշտ. իր անպատուութեան միակ ապացոյցը որ Պ. տը Պլինեաքի ձեռքին մէջ կը գտնուէր, ջնջուած էր ալ եւս: Այդ կողմէն վախնալիք բան չունէր: Նաև իր տրամադրութեան տակ ունէր ձօ էֆէքթը, որ ահարկու զօրութիւն մը կը ներկայացնէր և որ ծայրայեղ սիրով մը կը պաշտէր զինքը:

Լորտ Ռիչմոնտ կը սկսէր Կրասով զբաղիլ և կը զարմանար թէ ինչո՞ւ նորատի աղջիկը Լոնտոն չէր փոխադրած իսկոյն, վայելելու համար մեծահարուստ Լորտին շռայլած պերճանքը, զոր Լոնտոնի ընկերութիւնը ընելու սովոր է ամրան եղանակին մէջ:

(Շարունակելի)

—)(53)(—

ՃՈՐԺ ԲՐԱՏԷԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼՈՐԴ ՌԻՉՄՈՆԴԻ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

Գ. Ս.

—Նախա՛ճ մի, կը նախանձի՞ք ուրեմն: Ա՛հ, քիչ մը խնդամ... կը նախանձի՞ք ինծի համար...: Ա՛հ, ա՛հ, խեղկատակութեան ծայրագոյն աստիճանն է...: Ո՞վ իրաւունք տուաւ ձեզի նախանձելու, կը հաճի՞ք պատասխանել, կը փափաքիմ գիտնալ: Մեր երկուքէն ո՞վ իր խօսքին մէջ թերացաւ, իր ստորագրած դաշինքը խզեց: Օ՛ն, ձօ, քանի որ հարկ եղած կորովը չունիք, ետ քաշուեցէք: Դուք երդած մարդս չէք բնաւ.

—)(54)(—

ուրիշ մարդոց հետ բաղդատմամբ գերագոյն բան մը չունիք:

Սըր ձօ ծնրադրած էր Կրասի առջեւ և գետնին վրայ սող սկելով, աչքերը ակնակապիճներէն դուրս եղած, ձեռքերը դողդողուն դէպ ի նորատի աղջիկը կը յառաջանար:

Ահռելի տեսարան մըն էր ատիկա. հրէշ մը որ այդ մարմարէ աղջիկը կը պաշտէր, աղջիկ մը որ իր վեհապանծ անողոքութեամբը կարծես կը ներկայացնէր գեղեցիկ արձանը Զարիքին և պատկերը՝ անկեալ հրեշտակի մը:

—Ո՛չ, ո՛չ, թողէ՛ք զիս, թողէ՛ք զիս... կը հրամայեմ ձեզ... այնպէս կ'ուզեմ, ըսաւ Կրաս:

Ու շեշտը փոխելով աւելցուց.

—Խեղճ անմիտ որ բան մը չէ հասկցեր, բան մը չէ կռահեր:

—Ներեցէք Կրաս... վերջին ընդվզումն է ասիկա:

—Է՛հ, ո՛չ, ալ բաւ է. նորէն պիտի սկսի՞նք միշտ:

—Ներողութիւն, վերջին անգամն է:

—Ա՛հ, յարեց Կրաս, կարծես ինքնիրենը խօսելով: Բան մը տեսած չէ կեանքին մէջ... Ո՛չ բարեկամ և ո՛չ ալ դաշնակից ունեցած է ան. առանձին պիտի գործեմ:

Սըր ձօ միշտ ծնրադրած էր ու Կրասի շրջազգեստին քղանցքը կը համբուրէր:

—Բայց խեղճ ձօս, դուք ալ միւսներուն պէս անմիտ էք, թէեւ անոնց միամտութիւնը կը ծաղրէք:

—Ես լաւ կը ճանչնամ մեր Լորտ Արթիւրը: Զափազանց վարանոտ է ան: Պ. տը Պլինեաքի հետ ունեցած խզումէն յետոյ, Լոնտոն հրաւիրեց ձեզ, որովհետեւ մենութիւնը շատ կը ճնշէր իր վրայ: Մայրս և ես որոշեալ ատենի մը մէջ պարտինք մօտենալ անոր, երբ գտրովի պէտքը արթնցայ անոր մէջ: Բայց երբ իր քով դացիք, իսկոյն փոխեց իր կարծիքը: Բարեմտօրէն հաւատացիք թէ Լորտ Ռիչմոնտ հաստատապէս վճռած է իր զաւակը անուանել, իր հոգեզաւակը ընել ձեզ ու բոլոր ինչքերը և տիտղոսները ձեզի յանձնել: Արդէն իսկ ինքզինքիդ Լորտ Ռիչմոնտ, Ռոդվէրի մարքիզ կը կարծէիք, միլիոններու տիրացած, և այդ ամէնը իմ ոտքերուս առջեւ կը դնէիք... Սիրելի ձօս, ատիկա եղջերուաքաղ մըն է: Լորտ Ռիչմոնտ ձեզ տեսնելով յիշեց Բարիզի մէջ կրած բուռն վիշտը. արդէն վստահ էի թէ իրերը այդպիսի դարձուածք մը պիտի առնէին: Ո՞վ գիտէ թէ Լորտ Արթիւր ի՛նչ գէշ ընդունելութիւն պիտի ընէր ինծի, երբ մօրս հետ փութայի իսկոյն պատասխանել իր հրաւէրին: Գիտէ՞ք ինչու համար Բարիզ մնացի:

Սըր ձօ ոտքի եղած էր, շփոթած, գլխակոխ անոր շքթունքներէն կախուած:

—Որովհետեւ վստահ էի թէ Լորտ Ռիչմոնտի քով չերթալով, ան իսկոյն ինձմով պիտի զբաղէր և իմ վրաս միայն պիտի խօսէր ձեզի: Որովհետեւ չեմ ուզեր որ այդ սիրելի Լորտին հարստութիւնը մեր ձեռքէն սլրծի և հանդիպած առաջին պշրուհիին համար փճանայ: Որովհետեւ կ'ուզեմ որ այդ միլիոնները մեզի վերաբերին, կը հասկնա՞ք:

—Այո՛ Կրաս, պատասխանեց կուզը. դուք ինչ աւելի զօրաւոր էք:

—Դուք կռուի չէք վարժուած տակաւին: Այո՛, ձօ, եթէ Լորտ Ռիչմոնտ կնոջ մը սիրահարուի, ծերունիի մը սիրով, որ իր ծերութեան օրերուն փայլ մը պիտի տայ, ես կ'ուզեմ այդ կինը ըլլալ: Զեմ կարծեր որ մոքերնուդ անցընէք թէ Լորտ Արթիւրի սիրահարուիմ: Եթէ Լորտը ինծի հետ ամուսնանայ Կրաս Հօդրօրի հետ չէ այլ գերեզմանին հետ ամուսնացած պիտի ըլլայ:

Մինչ Կրաս կը խօսէր, ձօ հրապուրուած մտիկ կ'ընէր, բայց միւս կողմէ ալ կը խորհէր թէ Կրաս գործիք ըրած էր զինքը և թէ խելք չէր իրը անմիտ մը ասնուիլ ծուզակին մէջ: Բայց այդ գեղեցիկ ու պաշտելի էակը այնքան խոլ տենչանքներ կը ներշնչէր իրեն որ չէր կրնար յստակօրէն տեսնել իրերու կացութիւնը: Ի զուր կը փորձէր դիմադրել, խորտակել լուծը. Կրաս ակնարկով մը ու շարժուձեւով մը կը հանդարտեցնէր զայն:

Գեղանի Կրաս Հօդրօր գազանազուսպի ձիրքեր ունէր: Իր ոտքերուն առջեւ սողացող գազանը իր յաղթակներէն մէկն էր: Պիտի կրնար ուզած կողմը մղել զայն: Մինչեւ այդ պահուն Կրաս յաղթական եղած էր միշտ. իր անպատուութեան միակ ապացոյցը որ Պ. տը Պլինեաքի ձեռքին մէջ կը գտնուէր, ջնջուած էր ալ եւս: Այդ կողմէն վախնալիք բան չունէր: Նաև իր տրամադրութեան տակ ունէր ձօ էֆէքթը, որ ահարկու զօրութիւն մը կը ներկայացնէր և որ ծայրայեղ սիրով մը կը պաշտէր զինքը:

Լորտ Ռիչմոնտ կը սկսէր Կրասով զբաղիլ և կը զարմանար թէ ինչո՞ւ նորատի աղջիկը Լոնտոն չէր փոխադրած իսկոյն, վայելելու համար մեծահարուստ Լորտին շռայլած պերճանքը, զոր Լոնտոնի ընկերութիւնը ընելու սովոր է ամրան եղանակին մէջ:

պետին։ Այսօր իսկ եթէ չենք սխալիր կրօնական ազնքան մը խորութիւններ կան Այնթապի ազգայիններուն մէջ, որքան հին օրերը։ Խարբերդ իր Գիւղհոմը ու Այնթապ իրենովը կը հաւատանք որ շատ մեծ օգուտներ հասցուցած են մեր ժողովուրդին մանուկներուն ու պիտի հասցնեն, սակայն ինչ որ մեծ պակաս մը կը մնայ երկուքին մէջ ալ՝ հայերէնն է, և կրօնական ազատ անխտրողութիւն։ Ու երբ երկուքին մէջէն առաջնութիւն մը տալ ուզենք մէկին կամ միւսին, նիւրատ Գալէնը պիտի ըսէինք քանի որ Այնթապ Գիւղհոմն շատ աւելի ոյժ կու տայ հայերէնի ու հոն տղաքը խորթացած չեն, Այնթապի օտարախօս աշակերտներուն պէս։

Մոռնալով այս ամէնը, առիթէն օգտուելով կը հանդիպինք Հալաճեան որբանոցը։ հաստատութիւն մը որով տարիներէ ի վեր Յարութիւն էֆ. Հալաճեան ինք կը մատակարարէ ու կը հոգայ հոնտեղի հայ որբուկները՝ անոնց ամէն մէկ պէտքերը հայթայթելով իր իսկ ճակատին քրտինքովը։ Իր զաւակներուն չափ՝ կը սիրէ այդ տղաքը ու անոնց համար՝ յոգնութիւն մը չսեպեր երբ քանի մը տարին անգամ մը Եւրոպայի ու Ասիոյ ամէն կողմերը կը շրջէրէի ստակ հաւաքելու, որպէս զի մարդ ընէ զանոնք։ Մեր տեսակցութեան պահուն արդար կսկծանքով մը կը յայտնէր իր ցաւը ամէն այն օրք տղոց հանդէպ որոնք իր հայրական հոգածութիւններովը մարդ եղան, արհեստ ուսեցան, ու այսօր անիրաւաբար կը պանան փոխադարձ օժանդակութիւն մը անոնց համար որոնք որբեր են իրենց պէս Հալաճեանին քով ու մարդ պիտի ըլլան օր մը։ Որքանոցին պատմութիւնը կը պատրաստեմ՝ կ'ըսէր մեզի միամիտ գոհունակութիւնով մը, այսինքն իր կեանքին պատմութիւնը որ մեզի համար շատ առաւելակշիռ բան մը ունի քան կարգ մը հարուստ ազգայիններու կեանքը՝ որոնց դրամէն չեն օգտուիր բնաւ որբն ու այրին, աղքատն ու տնանկը։

Կը հեռանանք Այնթապէն ու Բիլլիսի վրայով կը հասնինք Հալէպ։ Միշտ թողլով այն կարգ մը կէտերը որ շատ մը ուղեւորի նօթերու մէջ ասոր կամ անոր կողմէ յիշուած կրնան ըլլալ, Թուխմանեան կարապետ էֆէնտի որ անցեալ տարի բերուեցաւ տնօրէնութեան պաշտօնով, լսեցինք որ հրաժարած է և ուրիշ մը ստանձնած է իր գործը։ Թուխմանեան ներկայութիւնը աւելի օգտակար կրնար ըլլալ Հալէպցիներուն համար։ Ու Հալէպի մէջ մեր մէկ երկու օրերու ներկայութիւնը պատճառ եղաւ որ չկրցանք մօտէն տեղեկանալ այն անցուդարձին վրայ որ տեղի կրնայ ունեցած ըլլալ այդ քիչէկէ ժողովուրդին և ուսուցիչներուն միջեւ։

Հալէպի համար ամէնէն օգտակարը արթուն Առաջնորդ մը պիտի ըլլայ ուրուն հայեցի դասարարութիւն մը որ առաջքը առնէր այն թեթեւսոլիկ երիտասարդներուն՝ որոնք օտար բառաձեւերուն մէջէն աւելի գեղագիտական ճաշակ կը գտնեն քան հայերէնը որ այլեւս իրենց համար տեղացի հացագործ Վանեցիներուն լեզուն է։

Կը թողունք այդ փառաւոր քաղաքը մեր ետին ու մէկ երկու օրէն կը հասնինք Իսկէնտէրուն ուրկէ չոգնաւոր մեզի կը փափաղէր չքնաղ Պէյրութի առջեւ, որուն կողին վրայ նարնջենին կը ծաղկի միշտ ու եղեւինը չուռ կու տայ։

Խ. Բէշիրեան

Քաղաքական Լուրեր

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊԵՐԸ

ՀՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տոկիո. Մորիսոնի հեռագիրը։ — Կայսրդրամանացիրները։—Արքունիքին մուտքրութիւնները։—Մ. Նամանցեանին ընդացքը։—Եորկ զնդապետը։—Կարեւոր ձերբակալութիւն մը։—Զինական պատուիրակներուն պաշտօնը։—Բէյինի հեռագիրները։

Բէյինի, 6 դեկտ.—(Թայմզի երկուշաբթի օրուան թիւին մէջ հրատարակուած)։—Օտար դեսպաններէ մէկ քանին այսօր ստացան գիր մը Բանկ-Եու-Վէյէն զոր Սինկափուրէն ուղղած է Նոյեմ. 14 թուականով։ Այդ նամակով Բանկ-Եու-Վէյ կը պահանջէ որ Բուանկ-Սի վերստանայ իր իշխանութիւնը և ըմբոստ պաշտօնատարները պատժուին։ Նաև կը յանձնարարէ օտար դեսպաններուն խիստ հսկողութիւն կատարել հարաւային Զինու փոխարքաներուն վրայ որոնք ինքզինքին բարեկամ ցոյց կուտան օտարականներուն։ Աւելորդ չէ ըսել թէ Բանկ-Եու-Վէյ որուն հոս հրատարակուած մէկ գրութիւնը ցոյց կուտար բացարձակ տգիտութիւն և յետադիմականներուն չափ օտարատեաց տեսութիւններ, որ և է աղդեցութիւն չունենար։ Զինացի պաշտօնատար մը այսօր ինծի ըրկեց կայս. հրամանագիր մը, որ ասոնցմէ աղուրկ կ'ընէ Թունկ-Ֆու-Սիանկը, բայց կ'արտօնէ այդ զօրավարը պահել իր պաշտօնը և վերստանձնել Բան-Սուի նահանգին ընդհանուր հրամանատարութիւնը։ Միւնոյն պաշտօնեան կը գրէ ինծի թէ խնամակալուհին սկսած է ըմբռնել երկրին սպառնացող վտանգը։ Թէ փութով աւելի հաշտարար ընթացքի մը հետեւի և Տէրութեանց զայրոյթը հանդարտեցնել չաշխատի։ Ինծի հետ թղթակցող այդ Զինացին կայս. նոյն հրամանագիրը արդիւնք կը համարի խնամակալուհիին վրդովմանը, վասն զի Եանկ-Զէի փոխարքաները տեղեկագրած են իրեն թէ Շանկայի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը սպառնացեր է Նանրինի փոխարքային թէ գերման արշաւանքներ մը պիտի ղրկէ Եանկ-Զէ դէտին երկայնքը՝ Սի-Նկան-Ֆուի պարէնաւորումը արգիլելու համար։ Զինացի պաշտօնատարը կը յայտարարէ ինծի նաեւ թէ արքունիքը պատրաստ է նոխազ քաւութեան մը ընել Եու-Հսիէնը որ առաջին առթիւ տիտի գլխատուի։ Կը յարէ թէ Զինացիները համոզուած են որ խնամակալուհին Սի-Նկան-Ֆու պիտի մնայ, իսկ կայսրը Բէյքին պիտի դառնայ, վասն զի Թունկ-Ֆու-Սիանկի հեռանալով ամէն բան դիւրացած է։ Զինացին կը յայտարարէ նաև թէ Թունկ-Ֆու-Սիանկի Բան-Սու երթալը և հինգ հազար զինուորներու իրենց տեղերը վերադառնալը մշտ վտանգաւոր բան մըն է և նորանոր շարժումներ երկիրզալի կ'ընծայէ։

Նիւ Եորք, 9 դեկտ.—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց Նախարարութիւնը շատ գոհ չերեւար՝ Զինու հետ կնքուելիք հաշտութեան նախաշաւիղ պայմաններուն տրուած ձեւին համար։ Նոյն նախարարութեան կէս-պաշտօնական թերթերէն մէկը՝ Նիւ-Եորք-Թայմզ Ուաշինկթընէն հեռագիր մը ստացած է որ մեկամաղոտ կերպով կը նկարագրէ բանակցութեանց ներկայ կացութիւնը։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց պաշտօնարանը կը խորհի թէ Զինէն պահանջուելիք հատուցմանց խնդիրը շատ պիտի չձգձգուի, վասն զի որոշուած է որ ծայրայեղ պիտի չըլլայ։ Տրուելիք պատիժներուն խնդիրն ալ կարգ մը վիճաբանութեանց առարկայ կ'ըլլայ։ Կան Տէրութիւններ որոնք մահուան պատժին կիրառումը գործնական պիտի նկատեն։ Ռուսիոյ հետ դժուարութիւններ կան իրաւարարութեան խնդրին համար։ Նաև ուրիշ տէրութիւններու հետ՝ զանազան կէտերու մասին։ Վերջապէս Մ. Նահանգաց կողմէ եղած զիջումները՝ ներկայ որոշումներուն հաւանելու համար, աւելի անուանական են քան թէ իրական։

Նանկայ.—Թիէն-Զինէն կը հեռագրեն թէ գերմանացի Եորգ գնդապետը ոչ թէ ածուխի ազդեցութեամբ մեռած, այլ սպաննուած է։

—Բաօ-Հօ-Լին կուսակալը՝ իբրև պատասխանատու Զու-Զէուի մէջ Եւրոպացիներուն սպաննութեան գործին, Սու-Զէուի մօտ ձերբակալուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ բրիտանական կառավարութիւնը ոյժ պիտի տայ իր հիւպատոսին՝ Բաօ-Հօ-Լին խիստ պատիժներու ենթարկելու համար։

Բէյրութ, 8 դեկտ.—(Լափան գործակալութիւն)։— Հաւաքական ծանուցագրին չստորագրուելուն և չներկայացուելուն պատճառն է անգլիական դեսպան Սըր Սաթօու որ տակաւին հարկ եղած հրահանգները չէ ստացած իր կառավարութենէն։ Միւս դաշնակից Տէրութիւնները համաձայնած են հաշտութեան նախաշաւիղ պայմաններուն և զանոնք բովանդակող ծանուցագրին խմբագրութեան մասին։ Անգլիական դեսպան Սըր Սաթօու տասը օր առաջ հեռագրեց հրահանգ ստանալու համար։ Մինչև որ Սըր Սաթօու պատասխան մը ստանայ, դեսպանները պիտի գումարուին եթէ երբեք, ինչ որ հաւանական չի կարծուիր, Անգլիա փոփոխութիւն մը չպահանջէ ծանուցագրին մէջ և կամ ուրիշ տէրութիւն մը կատարելապէս չփոխէ իր հայեցակէտը։ Ծանուցագիրը այն ատեն պիտի ստորագրուի և ներկայացուի չինական լիազօր պատուիրակներուն։ Միայն թէ խնդիր մը կայ։ չինական այդ պատուիրակները պէտք եղած իշխանութիւնը ունի՞ն։ Լի-Հունկ-Զանկ և Զինկ զիրենք լիազօր պատուիրակ կարգող կայս. հրամանագրին պաշտօնական պատճէնը չեն ընդունած։ Իրենց անուանումին վրայ տարակուսող չկայ։ բայց երբ իրենցմէ պահանջուի յանձնարարագիրներին ցոյց տալ, չինական պատուիրակները պիտի յայտնեն թէ չունին։ Որովհետեւ անոնք հեռագրով կոչուեցան այդ պաշտօնին։ Բէյքինի օտար դեսպաններէ ասիկա անբաւական կը նկատեն, մինչ Լի-Հունկ-Զանկ և Զինկ կը պնդեն թէ Զինու մէջ սովորութիւն չկայ կայս. հրամանագիրներ հանել որոնք պատուիրակներու իշխանութիւնը ճշդեն։ Անուանումը ինքնին պէտք է բաւարար երաշխաւորութիւն մը համարուի։ Լի-Հունկ-Զանկ առաջարկեց գրութեամբ ստուգել Զինկի անուանման ճշդութիւնը, և այս վերջինն ալ նոյնը պիտի ընէր Լի-Հունկ-Զանկի համար, բայց դեսպանները ծիծաղեցան այս առաջարկութեան վրայ և մերժեցին վիճարանիլ անոր մասին։ Լի-Հունկ-Զանկ ի զուր ուրիշ միջոցներ առաջարկեց և վերջապէս հաւանեցաւ յանձնարարագիրներ խնդրել, բայց յայտարարեց թէ երբ արքունիքը Բէյքինէն հեռացաւ, մեծ կնիքը արգիլուած միջնաքաղաքին մէջ թողուած էր և հարցուց թէ այն պարագային՝ երբ յանձնարարագիրները ընդունէին իսկ դեսպանները պիտի պահանջէի՞ն որ Բէյքինի մէջ մեծ կնիքով կնքուէին զանոնք։ Բայց այդ խնդիրը վերապահութեամբ կ'ընդունուի, որովհետեւ տարակուսելի է որ մեծ կնիքը կարելի ըլլայ գտնել արգիլուած միջնաքաղաքին մէջ։ Աւարառուներու խումբերը այդ կնիքը չկրցին գտնել և միւս պաշտօնական բոլոր կնիքներն ալ գողցուած էին։ Զինական պատուիրակներու մասին ծագած խնդիրը կրնայ յապաղեցնել պաշտօնական բանակցութեանց սկզբնաւորութիւնը։ բայց հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանները պարունակող ծանուցագիրը կրնայ ներկայացուիլ Սի Նկան-Ֆու գլխաւոր նուագ աբքունիքին, որ թղթատարով տասնրեք օրէն կրնայ ստանալ զայն։

Բէյքին, 7 դեկտ. — Զօրավար Զէֆի մարէշալ Վալտէրսէի գրեր է գանգատելով Բէյքինի դիտարանին աստեղագիտական գործիքները յափշտակուած ըլլալուն համար։ Այդ նամակը այնպիսի լեզուով մը գրուած էր որ անմիջապէս զօրավար Զէֆիի գարձուցեաւ։ Զօրավար Զէֆի Բէյքինի օտար դեսպաններուն ծանոյց թէ արգիլուած էր միջնաքաղաքի կարեւոր չէնքին դռնէն ներս մտնել, ուր ամերիկեան պահակախումբ մը կը գտնուի։ Հոն կատարուած յանձարգէպ աւարառութիւններուն պատճառաւ։ Դեսպանները նախատինք համարեցին ձեռք առնուած այդ միջոցը։ Լի Հունկ-Զանկ ինքզինքը լաւատես կը ցուցընէ հաշտութեան բանակցութեանց մասին։ Եանկ-Լու է հիմա արքունիքին խորհրդականը։ Խնամակալուհիին պայմանութիւնը կը վայելէ և պաշտօն յանձնուած է իրեն այնպիսի զօրագնդեր կազմել, որոնց վրայ կարելի ըլլայ վստահութիւն ունենալ։

—Զիկի իշխանը դեսպաններուն յայտարարեր է թէ Զինու արքունիքը Բէյքին պիտի դառնայ այն ատեն միայն երբ ստուգապէս գիտնայ թէ հաշտութեան բանակցութիւնները կը թողտարեն իրեն արժանավայել յարգանքով ու ապահովութեամբ դառնալ Զինու մայրաքաղաքը։ Զունկ-Ֆու-Սիանկի պաշտօնակատարութիւնը որ արքունիքին զօրքերուն ընդհանուր հրամանատարն է, դեսպաններուն կողմէ նշանակուած է, դեսպաններուն կողմէ նշանակուած է, դեսպաններուն կողմէ նշանակուած

քական կեանքի մէջ կը մտնէ։ Քէօնիկբացի և Իէնայի մէջ ուսում առած է. հմուտ իրաւագէտ մըն է. երկար տարիներ վարած է վճռաբեկ ատեանի ընդհանուր դատախազութեան և Սոֆիայի համալսարանին մէջ հռոմէական ու քաղաքային իրաւաբանութեան ուսուցչի պաշտօնները։ Կըրթական նախարար Պ. Բէնէվ հին պաշտօնեայ մըն է այդ ճիւղին մէջ և բարեկարգած է վարժարանները։ Գրական բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ հրատարակած է Բլաչքով ծածկանունով։

—Պէրլինէն հետեւեալը կը հեռագրեն Նոյե Ֆրայէ Բրեսէի.

Այս տեղի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ սա լուրերը տարածուած են Պուլկարիոյ նախաբարական տագնապին նկատմամբ.— Նախորդ դահլիճին կազմութեան առաջին օրէն իսկ գոյութիւն ունէր տագնապը։ Պ. Ռատոսլավով կ'ուզէր քաղաքական փոփոխութիւն մը առաջ բերել, բայց չէր կրնար նախարարապետ ըլլալ, վասն զի բարձրագոյն տեղէ այդ պաշտօնին համար առաջարկուած էր նախ Պ. Կրէքովով և յետոյ Պ. Իվանչովով։ Այս վերջինը Պ. Ռատոսլավովէն աւելի հաճելի է իշխանին։ Յաճախ վէճեր կը ծագէին Պ. Իվանչովի և Պ. Ռատոսլավովի միջեւ։ Պատերազմական նախարար Բաբրիքով զօրավարն էր որ տագնապը առաջ բերաւ. նաեւ Բաբրիքով զօրավարին թերթը՝ Թէկերաձ միշտ Պ. Ռատոսլավովի վրայ կը յարձակէր։ Այս վերջինը և պաշտօնակիցներուն մեծ մասը պահանջեցին որ Բաբրիքով զօրավարը հրաժարեցուցուի, և երբ իշխանը մերժեց, ամէնքն ալ հրաժարեցան։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ.— Արեւելեան Ռումէլիի Խասքէօյէն կը գրեն.—Վերջին օրերու անձրեւներէն բոլոր գետակները յորդեցան։ Էսքիրնէ–Փիլիպէի գիծին վրայ և մանաւանդ Սատովոյի և Բաբազլի կայարաններուն մէջտեղը ամէն կողմ ողողուած է։ Սքոպէլովոյի մասը գըտնուած կամուրջը չուրերուն տակ մնացած է։ Էսքիրնէէն եկող եւրոպական կառախումբը ստիպուեցաւ քանի մը ժամ կենալ հոն։ Խասքէօյի մէջ հարիւր տուներ ողողուած և մէկ քանին ալ փլած են։ Փիլիպէի մէջ հեռագրի և հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները դադրած են։

ՕՍՄ. ՊԱՆԲԱՅԻՆ ընդհանուր տնօրէնի օգնականը և Տիկին Կասթոն Օպուանօ որոնք Եւրոպա կը գտնուէին, երէկ մայրաքաղաքս դարձան Արեւելեան Ճեպընթացով։ Պանքային պաշտօնեաներէն շատերը Սիրքէճիի կայարանը երթալով բարի գալուստ մաղթեցին։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ խահուէի գինը նորէն ինկաւ։ Սուսամի և խողակի գիներն ալ նոր անկումներ կրեցին։

ԳԱՂԱԿԱՆՆԵՐ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց որ կովկասցիս վաթսուն հազար իսլամ գաղթականներ Թուրքիա գաղթեն։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանատան թարգման Պ. Լակուտաքի Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ հեռագիր ստացաւ փութով Պրուսա երթալ և վարել տեղւոյն հիւպատոսութիւնը։ Պ. Լակուտաքիս այսօր Պրուսա կ'ուղեւորի։

ՏԻՒՍԱԲ ՓԱՇԱՅԻ որդին Պ. Իտկար Տիւսաբ որ իրաւագիտութեան պսակաւորի և արեւելեան լեզուներու վարժարանէն վկայական ունի, Իզմիրի Ֆրանսական հիւպատոսարանին թարգման կարգուեցաւ։

ԷՆԻՒԻՐԻԷՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ Սեւ վէք, անցեալ գիշեր ծագած սաստիկ փոթորկի մը պահուն, Օսմ. Պանքայի ճիւղին նորակառոյց և կիսաւարտ շէնքը փլեր է։

ԹՈՒՐԲԻԼ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Բէօքիր Լոյs կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև տիրող յարաբերութիւնները խիստ բարեկամական են։

ՅԷՍԻ կայս. գործարանը հասարակութեան ծախելու համար փէսեր պատրաստած է, որոնց իւրաքանչիւրին գագաթին ներքին կողմը նշանակուած են գիները։ 16 սանթիմէն մինչեւ 18 սանթիմ մեծութեամբ փէսերը 10էն 9 զրուշի զեղչուած են, 18էն 19 սանթիմոցները՝ 11էն 10ի և 19էն վեր եղածները՝ 13էն 11 զրուշի։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ նոյն նաւահանգիստը գտնուող ամերիկեան Քենբուիլ յածաւորակը դրօշներով զարդարուեր և քանըմկէկ թնդանօթ արձակեր է վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և թղթատարական վերատեսչութիւնը առաջարկեց Մալթիոյ հեռագրատան մէջ երկու պաշտօնեաներ աւելցնել հինգ հարիւրական զրուշ ամսաթոշակով, բայց պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղը որուն յանձնուած էր խնդիրը, նկատելով որ ելմտացոյցին մէջ առանց փոխարէն հասոյթի մը ըլլալու կարելի չէ ծախք մը աւելցնել, որոշեց որ նախ այդ ամսաթոշակներուն համար ելմտացոյցին մէջ հասոյթ մը գտնուի։

ԱՓԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՑ կուսակալ Հաֆիզ Մէհմէտ փաշա քննական պտոյտի ելեր է։

ԵՒՄԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Նահանգին սահմանագլուխին մօտ գտնուած երկու տեղերու պետերը որոնք քանի մը ստահակներու գլուխը անցած կ'ասպատակէին, նուաճուեր են, որով այդ կողմերը անդորրութիւնը վերահաստատուեր է։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ Առիւծ և Արեւ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրեց Էսքրնէի կուսակալի փոխանորդ և Բ. շրջի. նաեւ նոյն պատուանշանի զանազան աստիճանները՝ նահանգին տէֆթէրտար Բաղալ պէյի, կուսակալի օգնական Թոտորաքի էֆ.ի և ուրիշ պաշտօնեաներու, ինչպէս նաև Բ. զօրաբանակին բարձրաստիճան սպաներէն մանոյ։

ԷԶԻՆԷՆ կը գրեն.—Ամսոյս 18ի շաբաթ օրը առտուընէ մինչեւ իրիկուն տեղացած հեղեղանման անձրեւներէն քաղաքին մէջտեղէն անցնող գետակը և 20 վայրկեանի չափ հեռու գտնուած գետը յորդեցան։ Բանջարեղէնի պարտէզներ և տուներ ողողուեցան։ Գետին ջուրերը երկու հազար արտավարի չափ տեղ տարածուեցան։ Քաղաքին Եահչի պէյ թաղին մէջ տասնըհինգ տուներ ջուրերէն պաշարուած ըլլալով, հարկ եղած օգնութիւնը եղան անոնց բնակիչներուն։

ՍԱՂԱՆՍ.—Սէլանիկի մէջ անցեալ շաբթուընէ ի վեր մնացած ծաղկասուէ ութուսն վարակեալներէն զատ նորէն քառասուն դէպքեր պատահեցան։ Ատոնց 28ը՝ ապաքինեցան, 3ը մեռան և 92ը՝ տակաւին կը դարմանուին։ Ամբաթ հիսար գաւառակին քանի մը գիւղերու մէջ ալ ծաղկախտ երեւան ելած է։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ զինուորներուն հրամանատարներէն մէկվզի փաշա որ Սուսանի մէջ երկար ատեն գերի մնացած և վերջերս ազատուած էր, Սուսանի նկատմամբ պատմութիւն մը գրած է։ Ատոր վաճառման հասոյթին կէսը պիտի յատկանայ իրեն բաղդակից եղած սպաներու։

ՍԷՎԱՆԻԿի թաղապետութեան կողմէ հազար ութ հարիւր ոսկի գտնուած շրջենակ մը, կ'ըսէ Իգցամ, հարիւր եօթանասուն ոսկի ծախսուեր է։

ՄԻՋԵՐԿՐԱՆԱՆի անգլիական նաւաբաժին երկրորդ մասը մտերս Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի ժամանէ։

ԱՏԱՆԱՑի կուսակալութիւնը տեղեկագրած է ձեռնհաս պաշտօնեային թէ Ատանա–Մէրսինի երկաթուղիի Ընկերութեան և տեղւոյն վաճառականներուն միջեւ ապրանքներու փոխադրութեան մասին ծագած անհամաձայնութիւնը բոլորովին կարգադրուած է։

ՍԻԼԻՒՐիի նաւահանգիստը մաքրելու և խորունկցնելու խնդիրը նկատողութեան առնուած է պետական Խորհուրդին կողմէ։ Ծովային նախարարութեան ճարտարագէտներուն միջոցաւ կատարուած քննութեամբ հաստատուած է թէ քսան հազար ոսկի ծախքով կարելի այդ ծրագիրը գործադրել։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Պարսից դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ–Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Պուլկարական գործակատար Պ. Կէչովի երէկ Բ. Դուռը դնաց և տեսակցեցաւ Մեծ–Եպարքոսին հետ։

ԳԱՐԹԱԼի ոստիկան-զինուորներու հարիւրապետ Իսմայիլ էֆ. երկու ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ՝ Մէհմէտ անուն տասնապետը ծեծած ըլլալուն համար։ Մէհմէտ ալ, իր սպային զայրոյթով պատասխանած ըլլալու համար տասնապետը դատապարտուեցաւ մէկ ամսուան տաժանակիր աշխատութեան և ոստիկան-զինուորութենէ վտարուելու։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը գրեց արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութեան որ ասկէ վերջը Տէյտէ Աղաճի նաւահանգիստը նոյն Ընկերութեան կողմէ մաքրուելով, վերջ արուի այդ պատճառով ամէն տարի եղած ծախքերուն։

ԳԵՐՄԱՆ կառավարութիւնը որոշեց Կ. Պոլիս և եւրոպական ու ամերիկեան ուրիշ քաղաքներ գտնուող իր հիւպատոսներուն մօտ առեւտրական գործերու հմուտ պաշտօնեաներ կարգել որոնք իրենց գըտնուելիք տեղին առեւտուրին և արհեստագործութեան մասին տեղեկագիրներ պիտի ղրկեն Գերման կառավարութեան։ Այդ պաշտօնեաներուն ուղեւորութեան ծախքին համար 150,000 մարք յատկացուած է։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը տեղեկանալով որ գործի տէրերէ ոմանք դատարաններու դիւանատանց մէջ վճռագիրները անձամբ կ'ընդօրինակեն, գրեց դատարանաց նախագահներուն որ ասկէ վերջը այդ տեսակ արարք մը բնաւ տեղի չունենայ։

ՄԱԽՍՈՒՍԷՆ.— Լ. Հերբլոթի մէջ կը կարդանք.— Մախսուսէի 11 թիւ չոգենաւին նաւապետը կ'երեւայ թէ իրեն նշանաբան ունի իտալական այն առածը թէ «ո՛վ որ կամաց կ'երթայ ազէկ կ'երթայ։ 11 թիւը որ Մախսուսէի չոգենաւերուն համեմատաբար աւելի արագընթացն է, վասն զի ամէնէն ատ ժամը վեց մղոն արագութիւն ունի, Հայտար–Փաշայի և կամուրջին միջեւ ուղեւորուելուն ընդհանրապէս կէս ժամէն կը կատարէ, սակայն իր նոր նաւապետով անցեալ առտու մէկ ժամէն կատարեց այդ ուղեւորութիւնը։ Գրզ Գուլէի առջեւ, նաւապետը տեսաւ թէ Գընալրի կողմէն խոշոր չոգենաւ մը կամուրջ կու գայ. անմիջապէս չոգենաւին ընթացքը դանդաղցուց և թող տուաւ որ միւսը անցնի։ Բիչ ետքը ուրիշ չոգենաւ մըն ալ նէնիգարուի բացերը տեսնուեցաւ որ նոյնպէս կամուրջ կու գար։ Մախսուսէի նաւապետը նորէն կեցաւ և սպասեց։ Ուղեւորները համբերութիւնին հատած դիտողութիւն ըրին։ Նաւապետը կ'երեւայ թէ իր արհեստը Մախսուսէի վարչական դիւաններուն մէջ սորված է, ուր քարտուղարի պաշտօն կը վարէր, և ուրկէ վերջերս նաւապետ կարգուեցաւ։ Նախ 2 թիւ չոգենաւին նաւապետ եղաւ և յետոյ 11 թիւը անցաւ։»

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.—Պոյանճըգեղցի Օնիկ անուն նաւավար մը, առջի օրը իր նաւակով Սքէնեաէն վերադառնալու պահուն, յանկարծամահ եղաւ։ Օնիկի ցամաք հանուեցաւ և բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ սրտի կաթուածէ մեռած է։

ԱՌԻԹԼԻՆ ՕԳՏՈՒԵՑԻՐ.— Բերա, Մեծ Փողոցին վրայ նոր հաստատուած Կրան Մակազէն վաճառատան տնօրէնութիւնը բրդեղէն ապրանքներու մեծ մթերք մը գնած ըլլալով իսկոյն նպաստաւոր գիներով յառաջիկայ դեկտ. 17 երկուշաբթի օրէն սկսեալ մէկ շաբաթ ի վաճառ հանած է զանոնք շատ դիւրամատչելի գիներով։ Կը բաւէ ակնարկ մը միայն ձգել այդ վաճառատան ապրանքներուն վրայ, փութալու համար օգտուիլ այդ միակ առիթէն։ Ամէն գնորդ պէտիկ նուէր մը պիտի ընդունի իբր բրիմ։ 1—5

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱՌԻԹ ՄԸ.— Գոհութեամբ կը հաստատենք թէ Շրմիզբրի Իւնիվերսել վաճառատան գործադրած նոր դրութիւնը, այն է իր ապրանքներուն իւրաքանչիւր տեսակը ամէն շաբթու ցուցադրել կարգաւ, մեծ յաջողութիւն գտած է։ Դեկտ. 13, 14 և 15 հինգշաբթի, ուրբաթ և շաբաթ օրերը չավիկներու ցուցադրութիւն մը պիտի կատարուի նոյն վաճառատան մէջ։ Աւելորդ կը համարենք այդ վաճառատան համբաւուած չավիկները գովել մեր ընթերցողներուն։ Դալով գիներուն՝ անհաւատալի ըսուելու աստիճան աժան են, հակառակ բամբակին գնոյն բարձրացման։ Այդպէս այդ վաճառատան վարիչներն մէկը՝ Պ. Բարատօրեանը վերջերս ամերիկայէն վերադարձած է մեծաքանակ ապրանքներ գնելով, բան մը որով այդ վաճառատունը կրցած է իր ապրանքներուն գիները զգալի կերպով զեղչել։ Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք սոյն վաճառատան ազդին վրայ, որ թերթիս ծանուցմանց բաժնին մէջ հրատարակուած է։

ԲԵՐԱՑԻ ՍԻՒՐԲ

Ցիրէյէր եղբայրները, այդ անբաղդատելի Բլառնները ահագին յաջողութիւն կը գտնեն միշտ Սիւքլի մէջ, իրենց երաժշտական հետաքրքրական փորձերով։ Սինէմաթոկրաֆը նոր տեսարաններ կը ներկայացնէ, մասնաւորապէս չինական խնդրին պատկանող դէմքեր։ Բոլիպիները միշտ հոն են, միշտ ծաւալուած։ Կիրակի իրիկուան ներկայացման պիտի մասնակցին Սանտրէ-Բաքաս ամուսինները։ Ցառաջիկային ծրագիրը պիտի փոխուի։ Գեղեցիկ նորութիւններ կը սպասուին։

Ազգային Լուրեր

ԽԱՂԱՂԱՆԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 23 Նոյ. 1900

Ինն ամսեայ բացակայութենէ մը ետքը, Գեր. Տ. Սահակ Սրբազան Խապեան վերջապէս Ս. Աթոռ վերադարձաւ անցեալ ուրբաթ օր, Նոյ 17, իրիկուան կառախումբով, որ այս եղանակին հազիւ 12 ու կէսին (Ը. Թ.) կը ժամանէ Երուսաղէմ։

Թէպէտ ուշ էր ժամանակը, սակայն Միաբանութիւնը ամբողջ՝ եկեղեցական թէ աշխարհական՝ դիմած էր կայարան, ուր կը գտնուէին նաեւ քաղաքացի ազգայիններէն շատեր և բազմաթիւ ուխտաւորներ։ Ամէնքն ալ մեծ կարօտ կը զգային Ն. Գերապատուութիւնը տեսնելու։

Վերջապէս իր սովորական ծանրաշարժ ընթացքովը երեւցաւ վայրաշարժը հերուն, և ուր ուրեմն հասաւ կառախումբը ուրկից դուրս ելաւ ամէնուն փափաքելի Սրբազանը, իր հետ ունենալով նաեւ Մէրսինի եկեղեցւոյն քարոզիչ Տ. Խորէն վարդապետ, որ պարագայէն օգտուելով եկած էր յուխտ Ս. Տեղեաց։

Կաղմուեցաւ բարի գալուստ մաղթողներուն կառքերու երկար գիծը և Տ. Սահակ Սրբազան փառաւոր գնացքով մը հասաւ վանքի աւագ դրան առջեւ, ուր խուռն բազմութիւն մը դիմեց աջահաճոյքի։

Եկեղեցական թափորը նէս՝ եկեղեցւոյ բակին մէջ կը սպասէր արդէն, և Ն. Գերապատուութիւնը չուրջառ առնելով ու Խաչ, Գաւազան ի ձեռին, զոյգ բուրվառներով և «Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի» երգեցողութեամբ առաջնորդուեցաւ Ս. Գլխադիր մատուռը, ուր իր ուխտը ընելէ ետքը, հակիրճ և յուզիչ բանախօսութեամբ մը իր շնորհակալութիւնները յայտնեց բոլոր Միաբանութեան, որ ա՛յնքան սիրով և համակրանքով կը վերաբերուի դէպ ի իր Լուսաբարապետը։

Գեր. Սրբազանը անմիջապէս Պատրիարքարան ելաւ՝ ի համբոյր Ս. Աջոյն ծերունազարդ Ս. Պատրիարք Հօր, որ ոչ նուազ կարօտով կը սպասէր Ն. Գերապատուութեան վերադարձին։

Պատ. Միաբանութիւնը, հրամանաւ Ն. Ամենապատուութեան Ս. Պատրիարքին, փառաւոր սեղան մը պատրաստած էր Ա. Սահակ Սրբազանի սենեակին մէջ և հետեւեալ օրը Պատրիարքարանի մէջ ընդունելութիւն եղաւ Լուսարարապետ Սրբազանին և փառաւոր սեղան մը տրուեցաւ, որուն կը նախագահէր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը և կը սեղանակցէին եպիսկոպոսունք և վարդապետք ոմանք։

Մէկ երկու օր ետքը Տ. Սահակ Սրբազան ժառ. Վարժարան այցելելով, բոլոր ժառանգաւոր սանունք ընդ առաջ ելան Ն. Գերապատուութեան և երգերով առաջնորդեցին ի վարժարան՝ ուր, նախապատիւ աշակերտներէն Սսեցի տիրացու Յակոբ Ֆէշմանեան գեղեցիկ ճառ մը կարդաց և իր բոլոր ընկերակցած կողմէ բարի գալուստ մաղթեց՝ ընդ աչս կերտ և ընդ վարդապետ ընդ հայր և ընդ որդի սրտի զուգորդութիւնը յայտնելով։ Ն. Սրբազնութիւնը յուզեալ շեշտերով պատասխանեց այս ճառին։

Վ.ԳՈՌՈՒ

Մարդահամարի նոր կանոնագրին տրամադրութեան համեմատ, ասկէ վերջը մուխթարները պիտի տան տեղափոխութենէն և ծննդեան վկայականները, որոնց վրայ պաշտօնական գործողութիւն կատարուելով «Օսմանիէ Թէզքէրէսի»ները պիտի յանձնուին։ Այս մասին Ցունաց Պատրիարքարանի Սինոդը երկար խորհրդակցութիւններէ ետքը, յանձնաժողով մը կազմեց հարկ եղած պատասխանը խմբագրելու համար։ Քաղաքական ժողովոյ որոշման համեմատ, մեր Պատրիարքարանն ալ ընդարձակ գրութիւն մը պատրաստած է, որ մանրամասն բացատրութիւններ կուտայ այս դրութեան հետեւանքով առաջ գալիք դժուարութեանց մասին։ Այդ գիրը մտադրուած է Դատական Նախարարութեան։

—Երէկ գրած էինք թէ Հնդկա. Պարսկաստանի Առաջնորդ Տէրունեան Մաղաքիա Սրբազան հաւատարեր է իր պաշտօնէն։ Կը հաղորդեն թէ Տէրունեան եպիսկոպոս մնադիր է Պոլիս գալ։

—Արմաշէն գրուած նամակ մը կը տեղեկանանք թէ Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը, փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս Դուրեան, Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը կուրծքը կախած, և իր հետ ունենալով չորս վարդապետներ, տեղւոյն կառավարական պաշտօնատեղին երթալով այցելութիւն տուեր է մէյտիր Իսմայիլ Հագը էֆ.ի, և բարեմաղթութիւններ ըրեր է։ Դպրեվանքի թուրքերէնի ուսուցիչ Թապաքեան էֆ. թուրքերէնի ճառ մը կարդացեր և միւսիրն ալ պատշաճ կերպով պատասխաներ է։ Իրիկուան, բովանդակ վանքը գեղեցկօրէն լուսազարդուեր է։

—Սրվազէն կը գրեն մեզ.—«Տեղւոյս Ուսումնական Խորհուրդը ընտրուեցաւ վերջապէս, ընտրութիւն մը որուն նմանը եղած չէր ցարդ։ Բոլոր անդամներն ալ գործին մարդիկն են, կարող, զարգացեալ ու պարկեշտ։ Մեծ եռանդով գործի սկսան։ Շատ հաւանական է որ մեր վարժարաններուն ամրութեան մասին բողոքներ չըլլան այլեւս։ Սեբաստիոյ ժողովուրդը շատ գոհ է նոր հոգաբարձութենէն, բացի մէկ քանիներէ որոնք սկսած են չարախօսել։»

«ՄԱՍԻՍ»Ի ՎԵՐԵՐԵՒՈՒՄԸ

Բերկրութեամբ կը ծանուցանենք ՄԱՍԻՍ չաբաթաթերթին վերերեւումը։ 36րդ թիւին, որ հրապարակ կ'ելլէ վաղն առտու, իրենց աշխատակցութիւնը նուիրած են Գ. ՉՕՀՐԱՊ, Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ, ՍԷՐՍԷՏԷՍ, ԱՐՏԱՇԷՍ ՅՈՒՌՈՒԹԻՒՆԵԱՆ Լայն։ ՄԱՍԻՍի աշխատակիցներու խումբը կազմող ուրիշ ծանօթ գրագէտներու գրուածքներն ալ պիտի երեւան յաջորդ թիւերուն մէջ, ինչպէս կը հաղորդուի մեզ թերթին Խմբագրութեան կողմէ։

ՄԱՍԻՍի վերերեւումով՝ մեր պարբերական Հանդէսներուն մէջ կեցած զգալի բաց մը կը դոցուի, ինչ որ տարակոյս չունինք որ մեծապէս հաճելի պիտի ըլլայ ընթերցասէր հասարակութեան։

Հեռագիր Այսօրուան

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 13 դեկտ.—Երեսփ. Ժողովը այսօր չարունակեց ընդհանուր ներման ծրագրին վիճաբանութիւնը։ Երկար վիճաբանութենէ մը ետքը նախարարապետ Պ. Վալտէք–Ռուսօ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը կ'ընդունի յանձնաժողովին պատրաստած բանաձեւը՝ խաղաղեցուցման նպատակով։ (Յանձնաժողովը կ'առաջարկէր որ Գերագոյն Ատեանին կողմէ դատապարտուածներն ալ օգտուին ընդհանուր ներումէն)։ Յանձնաժողովին բանաձեւը քուէարկուեցաւ 85 ձայնի առաւելութեամբ։ Վիճաբանութեան շարունակութիւնը պիտի կատարուի յաւաջիկայ երկուշաբթի դեկտ. 17։

—Պ. Պ. Տէրուլէդ և Մարսել Հապէռ, նամակ մը ուղղելով Երեսփ. Ժողովին, կ'ըսեն թէ կը մերժեն ընդհանուր ներումը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ նախարարապետը, Երեսփ. Ժողովին մէջ պատասխանելով Պ. Հասէի մէկ առեւնարանութեան, յայտարարեց թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ կնքուած պայմանդրութիւնը՝ չինական խնդրին համար՝ Պոէրներուն նկատմամբ տրամադրութիւն մը չի պարունակեր։

ՖՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

ԼԱ ՀԷ.— Ֆրիւկէր նախագահը ընդունեց բազմաթիւ արհեստակցուներ։ Ժողովուրդը կը շարունակէ համակրական խանդագին ցոյցերը։

ԲԱՐԻԶ.—Կ'ըսուի թէ Զարը պիտի ընդունի Ֆրիւկէր նախագահը։

ՓԻԼԻՊԷԱՆՆԵՐԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԷՆ.—Նախագահ Պ. Մաք Քինլի տրամադիր է տեսակ մը ինքնօրինութիւն տալ Փիլիպպէականներուն՝ Մ. Նահանգաց թեւարկութեանը տակ։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիական Նոքս զօրավարը Հէլվէտիայի մէջ յաղթեց Տէվէի զօրավարին։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆՈՒԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԷՆ, 13 դեկտ.— Զինու տրուելիք ծանուցագրին համար տէրութեանց միջեւ կատարուած բանակցութիւնները աւարտեցան գոհացուցիչ եղանակով։ Բոլոր կառավարութիւնները համաձայնեցան ծանուցագրին բնագրին կատմամբ։ Կ'ըսուի թէ ծանուցագրին պարունակած պայմանները կը համապատասխանեն՝ Գերմանիոյ նախարարապետին պահանջումներուն, զորս ըրաւ Ռայխսթագին դեկտ. 19ի նիստին մէջ բաց է այն պայմանէն որ որոշումները անդառնալի կը նշանակէ. այդ մասը ջնջուեցաւ։

ՀՈՆկ-ԿՈՆկ.—Քաղաքին մէջ յայտարարութիւններ փակցուեցան՝ ժողովուրդը գրգռող և ծանուցանող թէ դաղտնի ընկերութիւնները յունուարին պիտի միանան՝ օտարականները վանելու համար Զինէն։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԷՆ.— Գերմանական դեսպան Փոն Հոլլէպէն տեսակցութեան մը պահուն յայտարարեց թէ չինական խնդրին գլխաւոր կէտերը կրնան որոշուած նկատուիլ, եթէ ընդունուի այն պահանջումը թէ Զինու ամրոցութիւնը պիտի պահպանուի։ Միայն երկու կողմի համաձայնութիւնը մնացած է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԷՐԼԻՆ.—Երեսփ. Ժողովը աւարտեց ելմտացոյցին առաջին ընթերցումը։ Յետոյ նիստերը յետաձգուեցան մինչեւ 8 յունուար։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովը վիճաբանեցաւ ընդհանուր ներման ծրագրին վրայ։ 244ի դէմ 329 ձայնով ընդունեց առաջին հատուածը որ ներում կը շնորհէ՝ Տրէյֆիւսի դործին առթիւ ամբաստանեալներուն։ Յետոյ 249ի դէմ 296 ձայնով ընդունեց առաջարկութիւն մը որով դաւաճանութեան և լրտեսութեան համար ամբաստանուածները չեն օգտուիր այդ ներումէն։

ՕՍԿԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ՍԹՈՒՌՀՈԼՄ.— Թագաւորին վիճակը գոհացուցիչ է։ Մօտերս ձեռք պիտի առնէ պետութեան գործերը։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՐԻԲԹՍԱՒՈՒՆ.— Այսօր պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի անուանումը էրբեւ վարիչ Օռանժի և Թրանսվալի գաղթականներուն։

ՂԱԼԱԹԻԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Ֆոնսոլիտ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	06
Ամէնէն բարձր գին	»	25	09 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	05 1/2
Ռումելի երկաթ. զոց.	Ֆր.	112	50
Ամէնէն բարձր գին	»	113	37 1/2
Ամէնէն վար գին	»	112	37 1/2

ԲԱՑՈՒՄ 1 Դեկտ.

Օսմ. Ֆոնսոլիտ Սեռի Դ.	Ֆ. Ֆ.	25	06
Ռումելի երկաթուղի	Ֆր.	113	12 1/2
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քէյֆի ժէնէրալ Օթթ.		1	03
Ասիական Ընկ.		6	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	03
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	25
» ժուիսանս		197	—
» պարտաթ.		463	—
Քարտի Դ. Պոլսոյ		450	—
Թրանսվալ		77	—

ՓՈՓԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	100	05
» » » չէք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	22	93 3/4
» » » չէք	»	23	82 1/2
Պէրլին անտկոս չէք	Մարք	18	59
Վիէննա չէք	Ֆիորն.	21	87

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բոլ եմբէրիալ	»	90	05
Քրիմից	»	58	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	67	38
Մէճաիդիք	»	86	—
Ռուսական Ղաթարամ	Օ. Ո.	8	62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 13 Դեկտեմբեր

Ֆրանս. Ռենտ 3 %		102	02
» » 3 1/2 %		102	30
Օսմ. Ֆոնս. սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	23	30
» » » զոց.	»	23	30
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	26	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	513	—
Օսմանիէ	»	440	—
Ռումելի երկաթուղի	»	113	75
Օսմ. մաքսատուն	»	518	—
Օսմ. Ռէժի	»	318	—
Բրիտանական Ռենտ		486	—
Քէյֆի Լիոնէ		1089	—
Խառնական Ռենտ	»	95	65
Գրաբինեան ապրանքներ	»	70	05
Թրանսվալ	»	71	50
Ձէր Լոնտոնի վրայ	»	25	90
Ոսկեղանգ	»	2	—

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Դեկտեմբեր

Անգլիական Ֆոնսոլիտ	97	81
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.	48	—
Օսմանեան Ռանթ սեռի Դ. բաց.	22	81
Օսմանեան Ռանթ սեռի Դ. զոց.	22	81
Օսմանեան Պանքա	11	87
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	35	50
» Մոնոպոլ	43	50
Պուլկարական 1888	84	—
Էժիպտական Ունիֆիտ	104	—
Տօմինիալ	103	—
Թրանսվալ	2	90
Այտրն երկաթուղի	10	50
Փոխառութիւն	25	310

ՎԻԵՆՆԱ, 13 Դեկտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	» 240	30
Ռումելիի երկաթուղի	» 107	20
Օսմ. Ռէժի	» 397	—

ՊԵՐԼԻՆ, 13 Դեկտեմբեր

Ռուպլը	» 216	65
Ռումելիի երկաթուղի	» 110	10
Անատ. երկաթ. պարտատոմսեր	» —	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	» 20	210

ԳՐԻՒՍԷԼ, 13 Դեկտեմբեր

Օսմ. Ֆոնս. սեռի Դ.	22	85
Ռումելիի երկաթուղի	112	50

ՇՐՄԻԶԲՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ

399, ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, 399

Հինգշաբթի, ուրբաթ եւ շաբաթ

13, 14 և 15 դեկտեմբեր

Մեծ ցուցադրութիւն 3000 չավիկներու

ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆ

Գունաւոր	24 ՂՐՇ.
Ձերմակ կտաւէ	20 »
» »	25 »
» » ծալքով	29 »
Գիշերազգուստ ռուսական ասղնեգործութեամբ	23 »

Ռէկլամի ապրանքներ

Առաջնակարգ ֆրանսական կերպասէ գիշերազգուստ

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուսէլի Արևելեան Հանդէսէն չքաղաքամ ստացած է, չուզեր իր անարատու լաւ արտադրութեանց համար քիչ առնուազն մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու ալ ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հռչակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ սնունդ որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Սառաբարկանները կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ապարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրուսէլի Արևելեան հանդէսին չքաղաքամին արժանացած են։ Արդարև գործարաններու մէջ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գտնուեր չնուած են, նաև նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ մեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գտնուեր չնուած են. հետևաբար տուրք ներկայ վկայականը։»

Վեկ. Սուլթանին քիմիագէտներէն Պոնկովմի, Սինկրոս ու Տոֆ. Տանգի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կրդեռնատեղի Ղալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Էվլոքիոս էֆ. Թուրճաղլու և Պոլիս Հասքը Իսկէլէսի Նիքոլոգի էֆ. Կէվէնճիոլլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամանեղերու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղներուն գինն է օքան 10 որշ. 7 ու 5 ստրուան գռենաքներուն՝ 13. 9 ու 6 ստրուան գիններուն՝ 3։ կը ծախուին նաև Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան մեթալվաճառ Քիրքորի վաճառատունը գին 4 դրուշ։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին չէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասքը Իսկէլէսի ծրխաստոր մաքրատան մօտ՝ Զիրոնկէլոս։ Պոլիս Պալլը Բազար, Բէնիրքի փողոց՝ Նորկի Բազարլիտիս։ Ղալաթիա՝ Քոսբէրթիով Ընկերութեան վաճառատունը, Ղալաթիա Սանտրգէճլար՝ Բոսքի Միքա, Խարանճը փողոց՝ Միխալաքի Թէյերիտի ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Ֆոթորուլ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գառնիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Ֆէյ քաղինոյին հանդէպ Բէրլալի Վալիատի։ Նաև բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսքորի ամէն կողմերու։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ — ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները վաստակ անգլ. պղպատակ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և քաջալերական ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արևելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ Բերա, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին առեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄԲՈՒԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄԱՆԱԳՈՐԾՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանոնի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուրճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցու ամենատատիկ ցաւեր ակառոները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանու։

Նորահնար եղանակս, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յարմարեցնելով, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին թունաւոր եւ թմրեցուցիչ գործածելու ամենակատարելագործեալ ոչցանոցներու միջոցու, առանց ցաւի առանձնահատկութիւն։

Ե. Գ. Զմեռաները կերտելի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ընդունելի նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կը գտնուին։

Տանոր.—Պոլսոյ կողմն մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆԻ !! 197

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԻԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վօյվօսա Պանակաանոցին կից թիւ 91

Վաճառատան մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին Մեծ-Բրիտանիայի Մեծ-Բրիտանիայի և Գերմանիայի Մեծ-Բրիտանիայի գործարանաց։ Ամէն տեսակ կապուղ և կարծր լասիկէ (քաուչուկ) առաջարկներ, ականջի կապիչներ (գասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրիչներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոսքոպ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները չատ ժամանակ։ Ցանկերդ չատ գոհ պիտի մնան։

ՓՈՓՐԱՊԱՏԱՆԱԿ։ կապուղ և կարծր լասիկէ (քաուչուկ) առաջարկանելու։ կապիչներ (գասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրիչներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոսքոպ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները չատ ժամանակ։

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅՃԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԻԺԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿՆ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կ Պոլիս, Պանկ Գալաթա, Ճէյլալ Պէյ Խանի յԱԿ, թիւ 1.

ՉԻՖՏԿ Սիրք մաղազասը

Ցերոյլիվալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՊԱՏԱՆԱԿ և ՓՈՓՐԱՊԱՏԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կապուղ և կարծր լասիկէ (քաուչուկ) առաջարկներ, ականջի կապիչներ (գասրգ պաղը), տեսակ տեսակ գրիչներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոսքոպ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները խիստ ժամանակ։

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօթասիթիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սրրաա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԹԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԻՒԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՑԱՐԶԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուին բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանատերը Ի. Գ. Գոլիս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱԻՐԼ 531

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

Krondorf

la meilleure eau de table alcaline gazeuse pure

Բոլոր բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած

Հանքային ջուրերու ձեռնարկութիւն Քրոնտորֆի մէջ։ Ընդհանուր ներկայացուցիչ ՆԻՍԻՄ ԼԷՎԻ, Ղալաթիա, Մահմութիվ Ճատտէսի Գուլյումճիլար խան՝ թիւ 2։ Կը ծախուի գլխաւոր ճաշարաններու, սրճէվներու, դեղարաններուն մէջ եւայլն։

Գործակալ Լէվի Գոլոր՝ Էմրէնէ։ Սբ. Ամենայն Հոգոյ Հիւանդանոցի դիմաց թիւ 13։

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք տունց ներուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք նեանսի նման զգուացուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօռեան դրութեամբ զտուած յստակ ջուր մըն է և չատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱԿԱԲՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱԿԱԲՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխուցաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուներու մէջ։

504 1—56

ՄԱՍ

ՆՈՒԹԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ալեքսանդրիա, Պորսէիտ, Մանիսա և Մեծ Եգիպտոս [illegible]

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
[illegible]	3000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4000	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Գիներ առ Ժ. Ջ. ԱԲԵԼ և ԸՆԿ. Ուրիշ խան ՋԷՄԼ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 194 Ֆ. Ջէյմս Սթրիթ Լիվերպուլ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄԱՆԱԳՈՐԾՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանոնի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուրճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցու ամենատատիկ ցաւեր ակառոները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանու։

Նորահնար եղանակս, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յարմարեցնելով, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին թունաւոր եւ թմրեցուցիչ գործածելու ամենակատարելագործեալ ոչցանոցներու միջոցու, առանց ցաւի առանձնահատկութիւն։

Ե. Գ. Զմեռաները կերտելի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ընդունելի նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կը գտնուին։

Տանոր.—Պոլսոյ կողմն մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆԻ !! 197

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՌՈՒՍԱՅԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՐ

Ընդարձակ Հալի, Կ. Գալաթայ և Օթիսայի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Նոգս	1011	Մալմս	724	Բօգարիս	188
Ալէբիս	3607	Գոնկս	2906	Պրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարգիս	1113
Անեմկլս	1541	Գոբսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրքս	1735
Արբուսգս	2877	Գիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միքսաս	3557	Միլվիս	1198
Գասանս	1822	Տօմիս	937	Հինտս	3720	Միլս	1057	Սրէգս	1200
Գօրտինս	1284	Տուրս	2388	Հորսգիս	3600	Մանդէպէլլս	1785	Քասսս	1828
Գրանս	1076	Տրաբս	1713	Հուսկէգ	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիլս	841	Տիմամս	504	Իսկս	2354	Նէրս	1088	Բօքիս	3827
Դրէֆալս	4481	Էպրս	2464	Իտաս	5540	Սինս	4100	Բօլէտս	1470
Գէլրս	1671	Էլտորատս	1520	Ձիլս	1080	Սանգարիս	4036	Բօրրիտս	487
Գալիբաս	1387	Էրազս	1841	Գլէտս	1058	Օրգանտս	1535	Ուէլսինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօրթիս	2307	Բալէրմս	1687	Վասքս	1914
Գազս	1084	Ֆինլանտ	1828	Քոմնս	1700	Բօլս	510	Վլոս	1289
Զիբակս	2729	Ֆյամինկս	849	Լէս	1053	Բիալիս	2229	Վօրմուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանսիսքս	4582	Լէբանոնս	2872	Ռինալտս	1868	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Գսիլիէս	3080	Լիմօրնս	1643	Ռոլլս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Գիրանս	1243	Լորէնցս	3191	Ռոմէս	1789		

Բլատս շրջանաւոր, նաւատեսակ Գլրրարը, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի ամսոյս 16ին։

Դիմել առ գրասենեակս Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՏ ՐԻՋՕ Թիւ 23—24, Գիւշիւք Մէյլէի խան, Գալաթիա 377

ՅՐԵՏ. ԼԻՑՔԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՓԵՆԱՒՈՐԱՑԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ և Ալեքսանդրիա մէջ բանալ լրիւ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրգորիան	10500	Ցալպիան	[illegible]
Սամէնեան	10500	Թիթրիրն	[illegible]
Բէլգրիան	10500	Զորմ.ըն	[illegible]
Լանքասդրիան	9000	Գլեմրիան	[illegible]
Ցիլատէլֆիա	9000	Գրասպան	[illegible]
Գօլօմպիան	8000	Աբէնկան	[illegible]
Ձօրտինան	8000	Ընտալուքան	[illegible]
Պոսդոնիան	8000	Գլասգիրն	[illegible]
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	[illegible]
Ցալէրնիան	3700	Մինեօ	[illegible]
Վալենիան	3700	Սթորդոս	[illegible]
Ցալմինան	3700	Լիսպոն	[illegible]
Ցապան	2500		

Ապրանքի սէրկերէն կը խնդրուի [illegible] ապրանքի ալրաց վերադրելու կամ [illegible] մաքսատուն հանելու համար [illegible] կրնաք դրկել, ոչնչանալն [illegible] նուազկէ 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց դիմեր [illegible]

ԵՏՎԱՐ ԼԱՆՑՈՆ

Ղալաթիա, քարափին կից հին տեղը մաքսատան

600

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան նշանակութիւնը

Կ. 28 11 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Ե. 29 12 Իզմիր, Բիրէ, Ղալաթայեն [illegible] 10ին միջօրէին առաջ [illegible] լով Ազիքանարա, Բարա-Նեռ [illegible] ֆա, Գէրլուզ եւ Գոնիա։
Հ 30 13 Օտէսա ժամը 3ին միջօրէին [illegible]
Շ 30 13 Ինեպոլու, Սինոպ, Սամսուն, [illegible] Տրապիզոն, Օրդու [illegible] Զոնգուլտաք ժամը 4ին [illegible]
Յուր 1/14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՀՈՎՆԱՆԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՒՆԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱՆԱՆ

Ն ՈԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՇՈՏԼԱՆԴԻՍ

Դեկտ. 18ին Անգլիոյ. Մարսիլիոյն։
» 24ին Սիրիական. Անատոլ Եգիպտոս։

ՍԻՍԿՈՒՏԱՆ

Դեկտ. 19ին Անգլիոյ Սամսոն, Տրապիզոն և Գարամ։
» 25ին Սիրիական, ուղ. Մարսիլիա

Ցանկալի ուղղակի Բարքի կամ։ Առաջին կարգի 245 ֆրանկ. Երկրորդ 175 ֆրանկ. Ցանկալի [illegible] գրիչով Գործակալին Թոմ Հանի Գալաթի գրասենեակ։ 518 Թ. ԲԵՐՈՒ

ՔԻՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻ

Սիր ափէ նէր— [illegible] Ամէրիկա

Ամէրիկա 4ին

Անուանք	Թօնս	Նուանք	[illegible]
Իվէրնիա	18900	Միլիանիա	[illegible]
Մաքսոնիա	18900	Սամարանիա	[illegible]
Լուքանիա	12952	Վէրլա	[illegible]
Քամբանիա	12950	Բաալա	[illegible]
Սուլիանիա	8845	Թիրիա	[illegible]
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	[illegible]
Ելբրուրիա	8120	Սամարիա	[illegible]
Սէրվիա	7392	Ալեբրա	[illegible]
Ուրմանիա	7269	Շեքսպիր	[illegible]

Դիմել առ ՀՈՒՆ և ՍԻՆԷՐ Joly et Seager

Մէյմանէթիլ խան, թիւ 6, 7, 8, Գալաթա։ Բարա Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿի

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա կՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաև միշտ պատրաստ կը գտնուի փրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ և լաքէ կօշիկներ, Բօտը. Միւէտ լուսարին, վիտալ, կլասէ, այլի մարի, քարտանտոլ, և մետաքս, նաև զուտ քիանէ ամէն տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ կիսակօշիկներ։ Ճշմարիտ կտորով և քամով։ Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին նաև չափու վրայ։ 592

Բարեձեւութիւն, տոկունութիւն եւ անմրցելի ամանութիւն

(Քաղաքի պատուոյին գինը թիւ 15)

—)(117)(—

ԹԷՈՏՈՐ ՈՒԱԴՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

ԺԴ.

ՍԻՆՖԻՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՊԱՏԱՀԱՐԸ

6

—Այս առտու էր որոշել ժամանակը, որ պիտի այցելէինք Նոքքրս Լիմ, որ սիրական տեղ էր տղայութեանս առեն։ Պիտի տեսնէինք զայն երբ առտուան մուշը ծածկած ըլլար զայն։ Ցեղոյ պիտի ելլէինք չեղակ Սնովտոնի գագաթը և հոն ցերեկուան ճաշը պիտի ընէինք հիւղակին մէջ, և իրկուան լանպերի իջնելով հոն պիտի քնանայինք։ Վաղն առտու Գարնաբլօն պիտի երթայինք ու նորէն սիրեցեալ ծովը պիտի դիտէինք։ Հիմա կը հասկնամ որ իր դիտաւորութիւնն էր քեզ ու զիս մեկտեղ բերել այս կերպով։

—Մեզի պիտի միանա՞յ ան, հարցուցի։

—Ես ալ քեզի չափ չեմ գիտեր թէ ինչ պիտի ըլլայ Սինֆիին յաջորդ քմահաճոյքը։ Երբէ վերջին վայրկեանին զարմացայ տեսնելով որ անոր հետ հոս չկրնի գայի, որովհետեւ վրանին մէջ չկրնի մնար այն գիշերը՝ խոստացած չլլալով բարեկամ մը տեսնել Քէվքլ Դըրիկի մէջ։ Եւ հիմա, ըսեմ քեզի թէ ինչպէս հրապուրեց զիս որ մասնակցիմ իր հնարած այս Սնովտոնի խաղին մէջ։ Ըսաւ ինձի թէ շատ մեծ փափաք ունէր հասկնալու թէ «ուռնահարներու ալճագանգները» ինչպէս պիտի լսուէին եթէ առտուն կանուխ իր սալը զարնէր տեղ մը, և ես պատասխան տայի իրեն ուրիշ տեղէ մը կալէսկական նրգի մը մէկ տունը երգելով։ Գեղեցիկ գաղափար մը թուեցաւ այս և որոշուեցաւ որ երբ լմակին քով հասնէի, անոր չրջանը պիտի ընէի մինչեւ արեւելեան կողմի դուռը, այդ խոսուէն պիտի անցնէի ու հոն սպասէի մինչեւ որ իր սալին ձայնը լսէի։

—Ուրեմն, Ուինի, պէտք է ըսեմ թէ այն միջոցը որով մեր ժիրսի բարեկամուհին խաբեց զքեզ, և որով խաբեց նաեւ զիս, ցոյց կու տայ մեթոտ մը որ խենթութիւն մը կը մատնէ։

—Թեզի՞ ալ։ Ինչպէս խաբեց զքեզ։

Որոշած էի բնաւ չլսուիլ իմ մասիս, մինչեւ որ ընդհիքս դիտնայի։

—Ուինի, սիրելիս, լսի. քեզ տեսնելը անանկ անակնկալ մըն է, և իմ հիւանդութիւնս այնքան տիար ձգած է զիս, որ պէտք է սպասեմ իմ վրայովս խօսիլ առաջ։ Աւելի կարող պիտի ըլլամ ատիկա ընելու, քեզի պատահածներուն մասին աւելի կատարեալ տեղեկութիւն ունենալէս յետոյ։ Կ'ըսես թէ Սինֆին առաջարկեց կալլէս բերել զքեզ։ բայց ո՞ւր էիր դուն երբ այդ առաջարկութիւնը ըրաւ։ Եւ ի՞նչ բան քեզի յարաբերութեան մէջ դրաւ նորէն Սինֆիին հետ, քու և իմ ՌաքՋոնէն մեկնելէս յետոյ։

—Ահ, տիկա տասրօրինակ պատմութիւն մը է արդարև, պատասխանեց Ուինֆիրէտ։ Կ'ապշիմ երբ յիշեմ զայն, ինչպէս դուն ալ պիտի ապշիս զայն լսելով։ Ես ալ հիւանդ եղած ըլլալու եմ, և բոլորովին անգիտակից՝ ամիսներով։

—Ուինի, ըսի ինձ այդ տասրօրինակ պատմութիւնը քու վրայով, պատմուած կերպովդ և մի թողուր որ ընդմիջեմ քեզ ո՛և է բառով մը։ Երբ տեսնես որ խօսելու վրայ եմ, կեցուր զիս, մատդ բերնիս վրայ դիր։

—Բայց ո՞ւրկէ սկսիմ։

—Ծովեզրին վրայ հողին անկումնն գիշերը մեր առաջին հանդիպումէն սկսէ։

—Բայց մինչ կը խօսէի, կարծեցի դիտել որ Սինֆիի պատասխան ճաշին վրայ դարձուցած էր նայուածքը այն միեւնոյն անձկալից որտայոյտ թեամբզոր տեսած էի իր դէմքին վրայ ան առտուն երբ միեւնոյն տեղը այնքան ախորժով կը ճաշէր։

—Ուինի, ըսի, այս լերան օդը անյագ ախորժակ մը բերաւ ինձ։ Զեմ գիտեր թէ պիտի կրնայիր մեր թատերական տանտիրուհիին պատրաստած այս աղուոր բաներէն բան մը դուրս ձգել։

—Զեմ գիտեր թէ պիտի կրնայի՞, պատասխանեց Ուինին։ Պիտի փորձեմ... եթէ բնաւ հարցում չընես ինձ, այլ միայն Սնովտոնի վրայով խօսիս և փառաւոր առտուան փոփոխութիւնները դիտես։ Բայց պէտք է կանչենք Սինֆին։

—Ոչ, ոչ. նախ քեզի հետ առանձին կ'ուզեմ խօսիլ։ Պատմութիւնդ լրանալուն, ուրիշ ճաշի մը համար պատրաստ պիտի ըլլամ ես, ու ան ատեն կը կանչենք զանի։

Ասիկա որոշուեցաւ համաձայնութեամբ, և նստայ նօքքրս Լիմի քով Ուինինին հետ երկրորդ ճաշս ընելու։ Նստայ երես դարձուցած լմակին և հազիւ թէ սկսած էինք, երբ նշմարեցի Սինֆիին դէմքը որ փոքր կիրճին անկիւնէն կը դիտէր գաղտուկ։ Ուինին կռնակը տուած ըլլալով լմակին, չտեսաւ Սինֆին, որ նշանացի հակառակ ինձ թէ այդ գործին մէջ իր բաժինը պիտի ըլլար հանդիսատես ըլլալ։

Այս վիպական տեղը և ալ աւելի վիպական պարագաներուն տակ մեր հանդիսատեն ըստ ամենայն ժամանակ չունիմ։ Մինչեւ վերջը ուռնահարները շարունակեցին իրենց հարուածները, և կարծես թէ բարի ոգիները բարի գալուստ կը մաղթէին Ուիտֆիլի մանուկին։

—

ԺԵ.

ՍՆՈՎՏՈՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԱՂՋԻՒՐ

1

Ճաշը լմնալէն ետքը, Ուինիֆրէտ պրպտեց բովանդակ տասը հողին գլուխ գիրքերն, որքան որ գիտէր։ Զկար կարեւոր միջադէպ մը զոր մոռցած ըլլար։ Իր պատմութեան ամէն մէկ մանրամասնութիւնը այնքան կենդանի զրոյով պատմեց որ նորէն կ'ապրէի այդ հին կեանքը։ Ցիրեց ծովեզրին վրայ մեր հանդիպումը և այն անբացատրելի կերպարանքը զոր առեր էր նաւատորին իր հօրը ընծայ ըրած թանկագին քարերու խօսքը ըրած ատեն։ Տարբեր ճամբաներէ ժայռերէ ի վեր ելլելու համար թախանձելուս խորհրդաւոր վարմունքս վրայ խօսեցաւ։ Երկարօրէն։ Ցիրեց ծովեզրին վրայ գետնէն սլլորուած մագաղաթ մը վերցնելը և լուսնկային մէջ կարդալը այն անձնիքը զոր այդ թուղթը կը հրաւիրէր այն մարդուն գլխուն որ բռնարարէր գէրեզմանը ուրկէ գտրուած էին մագաղաթին ու զոհարեղէնը, բայց երբ կը կրկնէր անձնքին բառերը, յայտնապէս անգիտակից էր իրեն և իր հօրը վերաբերութեամբ այդ բառերուն ունեցած աճուռը իմաստին։ Պատմեց ինձ, թէ ի՞նչ պիտի ընէր նոր լեզուին զոր հորդն ան ըրածը ձեւացուցած էր, և չորս կողմէ գտնելու՝ որպէս թէ պահուրտած թշնամի մը վախնալով, բայց յայտնապէս գաղափար չունէր թէ ի՞նչ կար հոն անոր դիտելու։ Նկարագրեց այն ձամբան ուր ոտքս կը սահէր ծովեզրին վրայ, և թէ ինչպէս իրեն վրայ նետուած էի երբ կը սպասէր որ ինքն ալ անցնի այդ միջանկեալին։ Խոստացաւ իմ այն անմեկնելի ու ըստ երևոյթին խենթ թեկադրութեանս վրայ թէ թեպետ հոսանքը նոր խուժէր ու արդէն խարէին մէջ բռնատիրուած ըլլալու պատանին մէջ ըլլայինք, պիտի նստէինք տի ժայռին վրայ զոր մեր մանկական նշանախօսութիւնը մեր երկուքին համար ալ նուիրական ըրած էր։ Խոստացաւ իր կասկածին և յետոյ իր համբուրի վրայով մեզ մեծ ազէտ մը կը սպառնար։ գերեզմանին բռնարարութիւնն պատնէշ և մանին բռնարարութիւնն կը կասեցնէ։ Թէ ատոր գիտակցութիւնը կը կասեցնէր իմ բոլոր այս տարօրինակ յուզումներս։

Թարգմ ՀՐԱՆՑ ԽՈՆԽՈՒՆԵՑՆ

(Շարունակելի)